

ІНДЕКС

КОРУПЦІОГЕННОСТІ СФЕР

СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ

2025

АНАЛІТИЧНИЙ ОРІЄНТИР
ДЛЯ ФОРМУВАННЯ
АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
ТА ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Лісове господарство
Судова система

Управління комунальним майном
Діяльність сервісних центрів МВС

Корупція

Земельні відносини, землеустрій та будівництво
Митна справа

Контроль і нагляд за господарською діяльністю
Діяльність патрульної поліції

Управління державними підприємствами
Діяльність правоохоронних органів

Послуги з підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення
Заклади вищої освіти
Державна та комунальна медицина
Прикордонний контроль і пропуск через державний кордон
Військова сфера
Оподаткування

ПІЛОТНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

Національне агентство з питань запобігання корупції
Управління антикорупційної політики

Аналітичний звіт

**ІНДЕКС
КОРУПЦІОГЕННОСТІ СФЕР
СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ – 2025:**

***АНАЛІТИЧНИЙ ОРІЄНТИР ДЛЯ ФОРМУВАННЯ
АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ФІНАНСОВОГО
КОНТРОЛЮ***

Результати пілотного дослідження

липень 2025

ЗМІСТ

РЕЗЮМЕ	4
I. ВСТУП	8
1.1. Передумови впровадження Індексу корупціогенності сфер суспільного життя, мета та завдання дослідження	8
1.2. Основи методики дослідження.....	11
Розділ 2. Результати розрахунку Індексу корупціогенності сфер суспільного життя – 2025: рейтинг сфер та аналіз результатів	16
2.1. Рейтинг сфер та інтерпретація результатів.....	16
2.2. Аналіз внеску компонента у загальний показник індексу та міжкомпонентних зв'язків	18
Розділ 3. Результати розрахунку індикаторів за компонентами дослідження	33
3.1. Компонент 1 (K1): експертна оцінка поширеності корупції у сферах	33
3.2. Компонент 2 (K2): корупційний досвід респондентів	35
3.3. Компонент 3 (K3): притягнення до відповідальності за корупцію.....	38
3.4. Компонент 4 (K4): порушення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування	41
Додатки.....	47
Перелік сфер для розрахунку Індексу корупціогенності сфер суспільного життя.....	47
Альтернативний розрахунок вагових коефіцієнтів (метод головних компонент).....	48
Вихідні дані за компонентами дослідження та результати їх обробки.....	50
Перелік використаних джерел.....	55

В Україні різними публічними інституціями та неурядовими організаціями постійно проводяться дослідження щодо корупції в державі (соціологічні, аналітичні, аналіз статистичних даних тощо), більшість з яких зосереджені на оцінюванні стану та рівня корупції в окремих сферах державної політики та суспільного життя. Результати таких досліджень дають змогу аналізувати ті сфери, які найбільш уражені корупційними проявами, та слугують орієнтиром для формування більш ефективної державної антикорупційної політики.

Водночас кожне з таких досліджень, попри значну аналітичну цінність, має певні *обмеження*, зумовлені передусім методологією, інструментарієм та специфікою охоплених даних. Як наслідок, окремий вимір відображає лише окремий аспект або «ракурс» корупційної проблематики у сферах, що не забезпечує повноти комплексного бачення стану корупції та *ускладнює формування узагальнених висновків щодо рівня корупційності сфер*.

Для формування та реалізації сфокусованої, високоефективної антикорупційної політики у галузях важливо мати *комплексну оцінку рівня корупційності кожної сфери*, яка поєднувала б результати різних вимірів, інтегрувала дані щодо виявлення (поширеності) корупційних проявів, порушення вимог фінансового контролю особами, які є «представниками» таких сфер, та враховувала наявність чинників, що призводять до розвитку та поширення корупційних практик у цих сферах.

Отже, для цілей державної антикорупційної політики дуже важливо мати комплексну *оцінку рівня корупційності сфер*, яка б відображала дані щодо виявлення (поширеності) корупційних проявів, порушення вимог фінансового контролю особами, які є «представниками» таких сфер та враховувала наявність обставин, що призводять до розвитку та поширення корупційних практик у цих сферах.

З метою отримання такої *комплексної оцінки щодо окремих сфер* та загалом *формування рейтингу сфер за рівнем їх корупційності* здійснено спробу впровадження нового аналітичного інструменту. Національне агентство з питань запобігання корупції розробило методику дослідження *«Індекс корупційності сфер суспільного життя: аналітичний орієнтир для формування антикорупційної політики та фінансового контролю»*, за якою цього року проведено пілотне дослідження.

За результатами цього пілотного дослідження вперше впроваджено *Індекс корупційності сфер суспільного життя* (далі – *Індекс ІКС, ІКС*) – *аналітичний інструмент інтегральної оцінки корупційності сфер*, що дозволяє рейтингувати перелік основних сфер державної політики та суспільного життя за рівнем їх корупційності та надалі формувати політику, сфокусовану на мінімізацію корупції у найбільш уражених цим явищем сферах.

Загалом дослідженням *«Індекс корупційності сфер суспільного життя – 2025»* було охоплено **34 сфери** державної політики та суспільного життя.

Складовими *Індексу ІКС – 2025* є чотири компоненти:
експертна оцінка поширеності корупції у сферах;
корупційний досвід респондентів;
притягнення до відповідальності за корупцію;
порушення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування.

Для розрахунку індикаторів використано дані окремих досліджень за 2021 – 2024 роки.

За результатами агрегації даних індикаторів цих чотирьох компонентів розраховано *Індекс ІКС* для сфер дослідження за 10-бальною шкалою (10 балів – максимальний рівень корупційності, 0 балів – мінімальний рівень) та створено *рейтинг із 34-ох сфер* державної політики та суспільного життя *за оцінкою рівня їх корупційності*.

Залежно від значень індексу за сферами (знаходяться у діапазоні від **2,12** до **8,14**) проведено їх розподіл на три групи (високий, середній та низький ІКС).

Середнє значення індексу за сферами (Avg= 5,18) перевищили 16 сфер: 13 сфер групи із високим рівнем ІКС та три сфери з групи із середнім рівнем ІКС, які подолали позначку в 50% від максимально можливого значення ІКС, тобто отримали значення індексу > 5 балів.

Індекс корупційності сфер-2025: рейтинг сфер

Таким чином за результатами дослідження визначені сферами зі «значним» рівнем корупційності (корупційної «навантаженості») такі 16 сфер суспільного життя та реалізації державної політики:

- ✓ S5. Діяльність правоохоронних органів із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування (крім діяльності патрульної поліції, сервісних центрів МВС) – 8,14;
- ✓ S1. Митна справа – 7,34;
- ✓ S4. Діяльність патрульної поліції – 7,29;
- ✓ S29. Державна та комунальна медицина (медичні послуги) – 7,19;
- ✓ S9. Військова сфера (використання та розпорядження нерухомим майном і землями, паливно-мастильними матеріалами тощо; питання призову, проходження служби, забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців) – 7,18;
- ✓ S7. Судова система (у т.ч., виконання судових рішень) – 7,09;
- ✓ S21. Земельні відносини, землеустрій та будівництво – 6,88;
- ✓ S26. Заклади вищої освіти – 6,62;
- ✓ S11. Управління державними підприємствами та іншими господарськими товариствами з часткою держави більше 50% – 6,33;
- ✓ S16. Контроль і нагляд за господарською діяльністю – 6,30;
- ✓ S14. Оподаткування (нарахування і стягнення податкових та інших обов'язкових платежів) – 6,27;
- ✓ S2 Прикордонний контроль і пропуск через державний кордон – 6,23;
- ✓ S12. Управління комунальним майном – 6,19.
- ✓ S22. Лісове господарство – 6,13;
- ✓ S25. Послуги з підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення – 5,41;
- ✓ S6. Діяльність сервісних центрів МВС – 5,21.

Найнижче значення ІКС у рейтингу сфер отримала сфера «S32. Діяльність центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП) / «Дія Центрів»» – 2,12 бала. Такий показник для цієї сфери можна вважати позитивним у контексті інтегральної оцінки рівня корупційності. Діяльність ЦНАП має бути прикладом успішного впровадження заходів та процедур із мінімізації умов для корупції для інших сфер.

Визначені за результатами цього дослідження сфери зі «значним» рівнем корупційності мають стати пріоритетними в контексті формування та реалізації ефективної державної антикорупційної політики, зокрема щодо запобігання та протидії корупції у цих пріоритетних сферах (галузях).

Загалом результати дослідження «Індекс корупційності сфер суспільного життя – 2025» мають сфокусувати антикорупційну політику держави на розробленні механізмів протидії корупції у пріоритетних сферах, зокрема під час розробки та впровадження важливих загальнодержавних документів (антикорупційної стратегії та програми), а також документів щодо протидії корупції у певних сферах державної політики (галузевої антикорупційної політики).

Крім того, результати дослідження мають сфокусувати подальшу аналітичну діяльність щодо оцінки корупційних ризиків в таких сферах, виокремлення окремих органів влади / категорій посадових осіб, діяльність яких пов'язана з цими ризиками, для подальшого врахування при впровадженні механізмів фінансового контролю щодо окремих категорій суб'єктів декларування.

Результати ІКС, як аналітичного інструменту інтегрального оцінювання рівня корупційності сфер, також має стати орієнтиром для представників публічних інституцій та неурядового антикорупційного середовища для подальшої аналітичної роботи з вивчення та ідентифікації якісних характеристик корупції у сферах, що мають високу корупційну «навантаженість», та пошуку механізмів усунення корупційних ризиків та практик.

Заглиблення у деталі дослідження, що виходять за рамки загальних балів Індексу ІКС, зокрема вивчення даних за окремими індикаторами, що є його складовими, порівняння даних між сферами у межах компонентів, дає змогу краще зрозуміти оцінки рівня корупційності сфер за цим індексом.

Так, аналіз взаємозв'язку компонентів «оцінка експертами сприйняття поширеності корупції у сферах» та «частка респондентів, яка мала корупційний досвід у сферах» дає відповідь на питання, які саме сфери мають не тільки *високі експертні оцінки*, але й підкріплюються *реальним корупційним досвідом* українців (населення та бізнесу). Таких сфер, за результатом аналізу цих міжкомпонентних зв'язків, налічується 4 – це робота *митних органів, земельні відносини, діяльність правоохоронної та судової системи*. Тобто ми можемо стверджувати, що протидія та запобігання корупції у цих сферах має бути першочерговим пріоритетом для компетентних органів.

Порівняння взаємозв'язку таких елементів ІКС, як корупційний досвід респондентів та притягнення до відповідальності за корупцію, дозволяє судити, наскільки фактична діяльність правоохоронної та судової систем щодо притягнення винних у вчиненні корупційних правопорушень відповідає досвіду українців, які заявили що стикалися з корупцією у тих чи інших сферах. Так, найбільш суттєвий зв'язок фіксується у сферах *діяльності патрульної поліції та правоохоронних органів в цілому, у закладів вищої освіти та комунальної медицини*, а також, в меншій мірі, у *судовій системі*. Однак, для коректного сприйняття цієї інформації варто зазначити, що компонент «притягнення до відповідальності за корупцію» у *сферах діяльності патрульної поліції та інших правоохоронних органів* слід сприймати насамперед як результати діяльності правоохоронців щодо притягнення до відповідальності за корупцію громадян, які намагалися певним чином вплинути на правоохоронців корупційними методами.

Для обґрунтованої оцінки ефективності таких інструментів боротьби та протидії корупції, як діяльність правоохоронної та судової систем (компонент притягнення до відповідальності за корупцію) та фінансового моніторингу (компонент порушення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування) доцільно проаналізувати їх міжкомпонентні зв'язки. За результатами аналізу, найкраще співвідносяться за цими компонентами між собою такі сфери як *діяльність патрульної поліції та правоохоронних органів в цілому, військова сфера та діяльність державних медичних закладів*. Власне, той факт, що таких сфер, де є значний взаємозв'язок між цими компонентами, налічується понад третина (з 34 сфер), дозволяє обережно стверджувати про певну кореляцію державної політики щодо протидії та запобігання корупції у пріоритетних сферах між цими двома інструментами.

Загалом, такі результати підтверджують, що поєднання кількох індикаторів із різною логікою формування дозволяє ширше охопити та проаналізувати чинники корупціогенності сфер, зменшуючи ризик упередженості оцінки, яка могла б виникнути у разі використання лише одного вимірювального підходу.

Проведення досліджень з визначення Індексу ІКС планується здійснювати на регулярній основі, що дозволить відстежувати динаміку змін ситуації з корупцією у сферах. Порівняння розрахункових балів ІКС у часовому розрізі не лише дасть змогу виявляти сфери державної політики та суспільного життя, де досягнуто відчутного прогресу у подоланні широкого спектру корупційних проблем, а й дозволить оцінювати ефективність упроваджених антикорупційних заходів. Такий підхід допоможе виокремлювати як сфери з низьким рівнем корупціогенності, так і «лідерів» рейтингу – галузі, що потребують особливої уваги та цілеспрямованої політики для мінімізації корупційних ризиків та проявів.

У цьому звіті представлено результати пілотного дослідження з розрахунку *Індексу корупційності сфер суспільного життя*, на основі якого створено рейтинг 34-х сфер державної політики та суспільного життя за оцінкою рівня їх корупційності.

Дослідження проведено відповідно до Методики дослідження «Індекс корупційності сфер суспільного життя: аналітичний орієнтир для формування антикорупційної політики та фінансового контролю» (далі – Методика дослідження).

У цьому пілотному дослідженні при визначенні Індексу ІКС – 2025 *вперше* застосовано *інтегральний підхід* математичного аналізу «корупційних даних» до *оцінки корупційності низки сфер* з використанням різних видів незалежних релевантних досліджень і вимірів, кожне з яких відображає різні аспекти корупційної «навантаженості» окремих сфер.

Вирішення цього досить складного завдання, з урахуванням насамперед наявних проблем та обмежень в отриманні коректних та надійних даних за достатньо великою групою сфер, які охоплено дослідженням, може мати інші алгоритми та підходи. Тож надалі Методика дослідження може вдосконалюватись із урахуванням аналізу даних пілотного дослідження та відгуків представників експертного антикорупційного середовища.

Загалом Індекс ІКС, як аналітичний інструмент інтегрального оцінювання рівня корупційності сфер, має стати надійним *орієнтиром* для:

Індекс ІКС покликаний слугувати орієнтиром *для формування та реалізації ефективної антикорупційної політики у пріоритетних сферах (галузях)*, проведення *аналітичної роботи* з виявлення та аналізу причин і умов поширення корупції у сферах з високим рівнем «корупційної навантаженості», а також *фокусування* подальшої діяльності *на оцінці корупційних ризиків* у сферах уражених корупцією, визначенні пов'язаних з ними органів влади та категорій посадових осіб для належного врахування під час упровадження *механізмів фінансового контролю* щодо окремих суб'єктів декларування.

1.1. Передумови впровадження Індексу корупційності сфер суспільного життя, мета та завдання дослідження

Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» (далі – Закон) до повноважень Національного агентства з питань запобігання корупції (далі – Національне агентство) належить проведення аналізу статистичних даних, результатів досліджень та іншої інформації стосовно ситуації щодо корупції (п. 1 ч. 1 ст. 11 Закону), організація проведення досліджень з питань вивчення ситуації щодо корупції (п. 5 ч. 1 ст. 11 Закону). Законом України «Про засади державної антикорупційної політики на 2021–2025 роки» передбачено, що загальна оцінка стану реалізації Антикорупційної стратегії на 2021–2025 роки (далі – Антикорупційна стратегія), затвердженої цим законом, здійснюється, зокрема, на основі аналізу соціологічних, аналітичних досліджень із вивчення стану корупції та статистичних спостережень.

Дані досліджень, які проводяться НАЗК, іншими державними органами та антикорупційними неурядовими інституціями, НАЗК використовує для періодичного аналізу ефективності антикорупційної політики у державі. Окремим вектором такого аналізу є дослідження стану корупції в окремих сферах суспільного життя та реалізації відповідної політики на державному, регіональному чи місцевому рівнях (далі – сфери).

Результати різних досліджень стану корупції (соціологічних, аналітичних, аналізу статистичних даних) у сферах є одними з найбільш цінних, оскільки дозволяють визначити ті сфери, які найбільш уражені корупцією, і є *надійним орієнтиром* для актуалізації впровадження антикорупційних заходів у таких *пріоритетних сферах*. Особливо важливим є визначення пріоритетів у сферальній (галузевій) антикорупційній політиці в контексті розробки та реалізації важливих програмних документів – Антикорупційної стратегії та державної антикорупційної програми з її виконання.

Іншим *важливим спрямуванням* отримання даних щодо сфер з високим рівнем корупції є те, що наявність корупційних ризиків в діяльності відповідних органів влади та корупційних практик взаємодії посадовців з громадянами може призводити до порушення особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, встановлених законодавством вимог фінансового контролю. Такі порушення можуть знаходити відображення у результатах різних видів контролю щодо декларацій, поданих суб'єктами декларування, та їх перевірок.

Таким чином, визначення найбільш уражених корупцією сфер, дозволило б НАЗК *сфокусувати* подальшу аналітичну діяльність на предмет виокремлення окремих органів влади/ категорій посадових осіб, діяльність яких пов'язана з корупційними ризиками в таких сферах та *врахувати це при впровадженні механізмів фінансового контролю щодо окремих категорій суб'єктів декларування*.

Відтак, аналіз ситуації з корупцією у сферах має нести комплексний, інтегрований характер, зокрема враховувати такі *характеристики*:

- офіційні дані щодо виявлення корупційних правопорушень та притягнення осіб до відповідальності;
- офіційні дані щодо виявлення порушення вимог фінансового контролю особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- виявлення латентної корупції, зокрема *корупційного досвіду* певних соціальних груп;
- інші джерела даних щодо оцінок поширеності корупції у сферах (думки експертів, наукові дослідження тощо), зокрема ті, які б враховували корупційні ризики (фактори), що потенційно сприяють вчиненню корупційних кримінальних правопорушень.

Отже, для цілей державної антикорупційної політики дуже важливо мати комплексну *оцінку рівня корупціогенності сфер*, яка б відображала дані щодо виявлення (поширеності) корупційних проявів, порушення вимог фінансового контролю особами, які є представниками таких сфер, та враховувала наявність обставин, що призводять до розвитку та поширення корупційних практик у цих сферах.

Водночас різні види вимірів стану корупції у сферах, з одного боку, дають цінні результати для окремих цілей аналізу, а з іншого – певним чином є *обмеженими для формування загальних висновків щодо рівня корупціогенності сфер* з огляду на механізми проведення та інструментарій таких досліджень:

1. *Аналіз офіційних даних досудової та судової статистики, які обліковують виявлені кримінальні правопорушення*. Це є досить цінним сигналом щодо корупції у сфері, особливо при порівнянні таких даних у динаміці та проведенні якісного аналізу. Проте це не може бути остаточною та валідною оцінкою рівня поширеності корупції у сферах з огляду на те, що в різних сферах кількісні оцінки виявлених фактів не відображають фінансового «навантаження» кримінального правопорушення (розміру неправомірної вигоди), шкоди для суспільства та держави (*наприклад, доволі важко порівняти/співставити рівень корупціогенності у сфері, де фіксується значна кількість правопорушень, пов'язаних із наданням неправомірної вигоди поліцейським, з іншою – де фіксується одне корупційне кримінальне правопорушення при закупівлі товарів у військовій сфері*). Крім того, окремі сфери відрізняються складністю виявлення корупційних кримінальних правопорушень і значним рівнем латентності корупції.

2. *Проведення соціологічних опитувань із виявлення корупційного досвіду респондентів у сферах*. Результати таких досліджень можуть кількісно виявити «приховані» від офіційної статистики корупційні прояви та факти вчинення правопорушень. Однак, використання такого інструменту є обмеженим лише щодо певної кількості сфер, зокрема наявністю вибірки цільової групи респондентів, частотою контакту/взаємодії зі сферою, яка є прийнятною для отримання релевантних даних з таких досліджень. Окрім цього, такий зріз даних ґрунтується на дещо суб'єктивних враженнях/оцінках респондентів про власний корупційний досвід, на які можуть мати вплив поточні соціально-економічні події (пандемія, війна тощо).

3. *Якісні методи* соціологічних досліджень (наприклад, фокус-групові обговорення тощо) могли б дати цінну багатогранну інформацію щодо корупціогенності сфер, проте, з одного боку, вони є досить часозатратними та вартісними для проведення дослідження у низці сфер, а з іншого – потребують застосування окремого інструменту трансформації якісних даних у кількісну оцінку за сферою.

4. *Експертні оцінки*. Кількісне визначення окремих показників корупції у сфері (наприклад, оцінка рівня поширеності корупції) фахівцями, які глибоко володіють відомостями щодо вчинених правопорушень у сфері та мають достатні знання щодо корупційних ризиків (факторів), які сприяють цьому явищу, є достатньо багатогранною оцінкою, яка може ґрунтуватись на якісних персональних даних, натомість дані експертного середовища можуть бути відірвані від реальної «побутової корупції», яка доволі швидко реагує на зміни суспільного життя, правового, нормативного регулювання.

Вищезазначені цілі та обмеження було методично враховано, визначено мету та завдання дослідження.

Метою дослідження з визначення Індексу ІКС є впровадження аналітичного інструменту, який інтегрально поеднуватиме виміри окремих релевантних досліджень (соціологічних, аналітичних, аналізу статистичних даних) щодо корупції у сферах в один розрахунковий показник та у результаті формуватиме рейтинг сфер за рівнем їх корупційності, що дозволить визначити сфери, які мають стати пріоритетними в контексті розроблення та впровадження заходів із запобігання та протидії корупції в них, та бути орієнтиром для впровадження ефективних механізмів фінансового контролю до найбільш ризикованих категорій декларантів, діяльність яких пов'язана з такими сферами.

Розрахунок ІКС спрямований на вирішення таких завдань:

- аналіз внеску в інтегральний показник вимірів окремих досліджень за компонентами індексу та міжкомпонентних зв'язків;
- відстеження динаміки змін у ситуації з корупцією у сферах;
- має стати орієнтиром для подальшої аналітичної роботи з вивчення та ідентифікації якісних характеристик корупції у пріоритетних сферах та пошуку механізмів усунення корупційних ризиків та практик.
- має **сфокусувати** подальшу аналітичну діяльність щодо оцінки корупційних ризиків в таких сферах, виокремлення окремих органів влади/ категорій посадових осіб, діяльність яких пов'язана з цими ризиками, для подальшого врахування **при впровадженні механізмів фінансового контролю щодо окремих категорій суб'єктів декларування**.

Загалом **Індекс ІКС** – **аналітичний інструмент інтегральної оцінки корупційності сфер**, що дозволяє **рейтингувати перелік основних сфер** державної політики та суспільного життя за рівнем їх корупційності та надалі **формувати політику, сфокусовану на мінімізацію корупції** у найбільш уражених цим явищем сферах.

Результати цього дослідження мають сфокусувати антикорупційну політику держави на розробленні механізмів протидії корупції у пріоритетних сферах, зокрема під час розробки та реалізації важливих загальнодержавних документів (антикорупційної стратегії та програми), а також документів щодо протидії корупції у певних сферах державної політики (галузевої антикорупційної політики).

В рамках дослідження дотримано такі методично визначені **вимоги до інструментарію Індексу ІКС та процедури отримання даних**:

- дані, які використовуються для розрахунку ІКС, мають бути репрезентативними (для соціологічних досліджень), надійними та валідними (у разі використання офіційних статистичних відомостей);
- дані мають максимально відповідати поточній ситуації щодо корупції у сферах (відображати «об'єктивну інформацію»). Для цього використовуються дані/відомості, які зібрані (або фіксують статистичні показники) не пізніше ніж за 4 роки до року дослідження Індексу ІКС;
- методика розрахунку індексу має бути зрозумілою, уніфікованою (придатною для проведення повторних досліджень) та «відкритою» для врахування нових джерел даних у наступні роки.

1.2. Основи методики дослідження

1.2.1. Вибірка сфер

У 2020 – 2021 роках, у рамках підготовки оновленої Методики стандартного опитування щодо корупції в Україні¹, було обрано концепцію організації проведення Національним агентством соціологічних досліджень, яка передбачає проведення систематичних соціологічних досліджень, що мають стати інструментом отримання релевантних, репрезентативних та порівнюваних (у часі, порівняно з попереднім опитуванням) даних щодо рівня корупції за двома групами показників: сприйняття корупції та корупційного досвіду респондентів.

Особлива увага була приділена питанню отримання даних щодо корупційного досвіду респондентів (населення, представників бізнесу, інших цільових груп) у *пріоритетних сферах* (певні сфери суспільного життя та реалізації відповідної політики на державному, регіональному чи місцевому рівнях, які найбільш уражені корупцією та/або мають найбільше значення для економічного зростання та розбудови інклюзивних демократичних інститутів).

У 2021 році було сформовано базовий перелік із 34-х сфер (*базові сфери*) для визначення рівня поширення корупції у них². У зв'язку зі збройною агресією РФ проти України у 2022 році, що актуалізувала дослідження корупції у сфері надання гуманітарної допомоги, до переліку базових сфер було включено сферу «Гуманітарна допомога».

Перелік *базових сфер* було використано при проведенні пілотного експертного опитування у 2021 році та *експертного опитування щодо оцінки рівня корупції в Україні* у 2023 році³ (за затвердженою методикою) для визначення *рівня поширеності корупції* в них⁴.

Перелік базових сфер використовувався при проведенні *стандартного опитування* щодо корупції в Україні за оновленою методикою у 2021 – 2024 роках⁵, зокрема окремі переліки сфер використовувались в опитуваннях населення та бізнесу при оцінці респондентами рівня поширеності корупції у сферах. Визначення показників *корупційного досвіду респондентів* (один з показників стандартного опитування щодо корупції в Україні використано в цьому дослідженні як індикатор Індексу ІКС) проводилось в 11-ти сферах (з переліку базових) в опитуванні населення та в 7-ми сферах в опитуванні підприємців, при цьому – у 3-х сферах в обох групах респондентів.

Ураховуючи, що *експертне опитування щодо рівня корупції в Україні* та *стандартне опитування щодо корупції в Україні* (результати яких за окремими показниками *використано* далі в цьому дослідженні *для розрахунку індикаторів Індексу ІКС*) спираються на перелік *базових сфер*, то саме ці сфери використані для розрахунку індексу.

Сформований *перелік сфер* для *розрахунку Індексу ІКС* (далі – *сфери ІКС*) наведено в Додатку 1. Окремі пояснення та уточнення *щодо назв сфер та їх змістовного наповнення* зазначено в Методиці дослідження.

¹ Методика стандартного опитування щодо корупції в Україні (у редакції наказу НАЗК від 25.06.2024 №168/24). URL : <https://cutt.ly/zrE61kDK>.

² Шляхом аналізу антикорупційного законодавства, результатів попередніх досліджень щодо наявності корупційних практик у певних сферах було звужено коло потенційно корумпованих сфер до такої кількості, яка дає змогу вивчити потенційний рівень поширення корупції у них за допомогою експертного опитування

³ Аналітичний звіт за результатами експертного опитування «Корупція в Україні 2023: погляд та оцінки експертів». URL: <https://cutt.ly/Tekm0yKz>.

Методика експертного опитування щодо оцінки рівня корупції в Україні. URL: <https://cutt.ly/felAlkUD>.

⁴ За результатами пілотного експертного опитування у 2021 році було сформовано загальний рейтинг сфер щодо оцінки рівня поширеності корупції. На початку 2024 року за Методикою експертного опитування щодо оцінки рівня корупції в Україні, проведено експертне опитування щодо оцінки рівня корупції в Україні, за результатами якого було отримано оновлений «експертний» рейтинг сфер державної політики та суспільного життя (за переліком сфер з опитування 2021 року) щодо оцінки рівня поширеності корупції в них. Результати експертних опитувань були проаналізовані у сукупності з результатами соціологічних, аналітичних та інших досліджень, а також із загальнодержавними статистичними даними щодо запобігання та протидії корупції в Україні. За підсумками цієї роботи визначено перелік пріоритетних сфер щодо запобігання та протидії корупції в Україні, ситуація щодо стану та динаміки корупції в яких має стати об'єктом більш глибокого вивчення (у т. ч., й за допомогою соціологічних опитувань) на найближчі роки.

⁵ Результати соціологічних досліджень за Методикою стандартного опитування щодо корупції в Україні, проведені у 2021-2024 роках. URL: <https://cutt.ly/SelAzcNd>.

1.2.2. Структура індексу: компоненти та їх індикатори

Індекс ІКС – це агрегований індекс для оцінки рівня корупціогенності визначеного переліку сфер, які будуть використані в дослідженні (*сфери ІКС*), що складається з 4 компонентів з відповідними індикаторами. Окремі компоненти індексу містять один або кілька вимірів (джерел досліджень)¹.

	Компонент	Індикатор	Виміри / джерела даних
K1	Експертна оцінка поширеності корупції у сферах	I ₁ . Оцінка експертами сприйняття поширеності корупції у сферах	Результати експертного опитування щодо оцінки рівня корупції в Україні
K2	Корупційний досвід респондентів	I ₂ . Частка респондентів, яка мала корупційний досвід у сферах	1. Результати стандартного опитування щодо корупції в Україні (населення) 2. Результати стандартного опитування щодо корупції в Україні (бізнес) 3. Результати загальнонаціонального опитування «Стан корупції в Україні. Сприйняття, досвід, ставлення»
K3	Притягнення до відповідальності за корупцію	I ₃ . Кількість осіб, які вчинили корупційні кримінальні правопорушення	Дані з Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення
K4	Порушення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування	I ₄ . Показник оцінки порушення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування	Відомості щодо результатів повних перевірок декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та контролю щодо повноти заповнення декларацій такими особами

Проблема розрахунку Індексу ІКС у зв'язку з відсутністю даних

Згідно з Методикою дослідження для розрахунку ІКС необхідно забезпечити наявність даних для індикаторів за кожним з чотирьох компонентів індексу. З огляду на те, що у компонентах K1, K3 та K4 за відповідними вимірами передбачається отримати вихідні дані для всіх сфер², можливість розрахунку ІКС для окремої сфери залежить від наявності даних для неї хоча б за одним виміром компонента K2.

У Таблиці 1 наведено приклад можливості розрахунку ІКС для сфер залежно від наявності даних за вимірами. Так, індекс **можна розрахувати** для сфер S1, S2, S7, S15, S26 (мають різні варіанти наявності даних за вимірами компонента K2, від 1 до 3).

Таблиця 1. Приклад можливості розрахунку ІКС для сфер залежно від наявності даних за вимірами

Сфера ІКС	К1		К2				К3		К4		Значення Індексу ІКС (+/-)
			Вимір 1	Вимір 2	Вимір 3	Інди-катор					
	Дані (+/-)	Інди-катор	Дані (+/-)	Дані (+/-)	Дані (+/-)		Дані (+/-)	Інди-катор	Дані (+/-)	Інди-катор	
S1	+	I ₁	-	-	+	I ₂	+	I ₃	+	I ₄	+
S2	+	I ₁	-	+	-	I ₂	+	I ₃	+	I ₄	+
S7	+	I ₁	+	-	-	I ₂	+	I ₃	+	I ₄	+
S10	+	I ₁	-	-	-	-	+	I ₃	+	I ₄	-
S15	+	I ₁	-	+	+	I ₂	+	I ₃	+	I ₄	+
S23	+	I ₁	-	-	-	-	+	I ₃	+	I ₄	-
S26	+	I ₁	+	+	+	I ₂	+	I ₃	+	I ₄	+

«+» - наявні дані, «-» – відсутні дані

¹ У наступних роках при визначенні Індексу ІКС кількість вимірів в окремих компонентах може збільшуватись (у такому разі до Методики дослідження можуть бути внесені зміни щодо агрегування вимірів в межах окремих компонентів, а загальні оцінки ІКС за попередні роки – перераховані).

² Для окремих сфер за компонентами K3 та K4 можуть фіксуватися «нульові» значення (відсутність зафіксованих спостережень), проте такі випадки розглядаються як наявні вихідні дані та обробляються відповідно до Методики дослідження за окремою процедурою, описаною в розділах 3.3 та 3.4 цього звіту.

Водночас для розрахунку ІКС можуть бути відсутні дані для низки сфер за компонентом К2 (показники корупційного досвіду респондентів). Імовірно, що в певні роки досліджень ІКС така кількість сфер може варіюватись. У Таблиці 1 наведено приклад відсутності даних для сфер S10 та S23¹ – відповідно індекс для цих сфер розрахувати без застосування окремих процедур обробки даних **неможливо**.

В рамках дослідження з розрахунку Індексу ІКС, для якого наразі можна використати обмежену кількість компонентів (та, відповідно, вимірів), методично відкидається підхід до побудови індексу, який передбачає нехтування такими пропусками стосовно сфер і розрахунок індексу, наприклад, як середнє арифметичне наявних даних за індикаторами (тобто знайти середнє арифметичне І₁, І₃ та І₄). Такий алгоритм агрегації, що може бути допустимим при значній кількості вимірів (використовується у т.ч. при побудові окремих міжнародних індексів), у цьому дослідженні призводитиме до істотного викривлення загального рейтингу ІКС на предмет оцінки корупційності окремих сфер.

З іншого боку, застосування такого способу вирішення проблеми відсутності даних як виключення записів, які мають пропуски, є також неприйнятним, оскільки це призведе до зменшення вибірки, тобто скорочення кількості сфер, що суперечить підходу щодо побудови індексу, а саме: забезпечення оцінки корупційності у визначеній кількості сфер для наступного аналізу та максимальне збереження наявних даних, зокрема отриманих за компонентом К1 по таким сферам.

У цьому дослідженні використано методично визначені підходи до вирішення проблеми відсутності даних за сферами при розрахунку індексу.

1.2.3. Обробка та нормалізація даних для розрахунку індикаторів

1. Імпутація даних. З метою уникнення невизначеності при розрахунку індикаторів, збереження наявних даних за всіма доступними вимірами для побудови ІКС згідно з Методикою дослідження застосовується імпутація даних для заповнення прогалів у вихідних даних щодо окремих сфер. У цьому дослідженні за компонентом К2 використано різні методи імпутації даних для відсутніх значень за сферами (щодо показників корупційного досвіду респондентів), зокрема імпутація першого (найнижчого) квартиля розподілу (Q₁) (детальніше – див. Методику дослідження).

2. Вінсоризація та трансформація даних.

У дослідженні з визначення ІКС процедура вінсоризації застосовуватиметься до даних за компонентами К3 та К4 (дані з Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення та дані за результатами двох видів фінансового контролю щодо декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування), оскільки за окремими сферами (з огляду на особливості виявлення в них корупційних правопорушень та/чи порушення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування) наявні екстремально великі показники, а по деяким – мінімальні (у т.ч. нульові).

Для уникнення за компонентами К3 та К4 наявності нульових показників та мінімізації негативного впливу (надмірного домінування) екстремально великих значень в алгоритмі агрегації індикаторів перед нормалізацією показників проведено їх вінсоризацію – зміщення спостережень у хвостах вихідного розподілу набору даних до максимального [95-й процентиля розподілу] та мінімального [5-й процентиля або число 2, якщо зазначений процентиль є меншим (=1)]. Процентилі при цьому було округлено до цілого числа.

Після цього, з метою зменшення асиметрії розподілу (впливу екстремально високих значень в алгоритмах нормалізації та агрегування) та його наближення до нормального, здійснено трансформацію даних методом логарифмування – $\ln(p)$.

3. Нормалізація даних для індикатора. Для приведення вихідних даних із різних вимірів (досліджень) за відповідними показниками (p) стосовно сфер до єдиного безрозмірного діапазону (шкала в межах 0 - 1) було застосовано метод нормалізації на розмах варіації – Min-Max (з урахуванням окремих підходів щодо трансформації даних, описаних вище):

$$p_{ns} = \frac{p_s - p_{min}}{p_{max} - p_{min}} \text{ – для компонентів К1 та К2, } p_{ns} = \frac{\ln(p_s) - p_{min}}{p_{max} - p_{min}} \text{ – для компонентів К3 та К4,}$$

¹ Причини відсутності даних можуть бути різними. Наприклад, неможливо відокремити «чисті» дані за сферою з іншого показника або соціологічними вимірами навіть частково не досліджувався корупційний досвід у таких сферах.

де p_{ns} – нормалізоване значення показника (індикатора) за сферою S ; p_s – вихідне значення показника за сферою S ;

p_{min}, p_{max} – мінімальне та максимальне (або порогове) значення в розподілі даних за показником.

При застосуванні цієї формули нормалізації враховано, що всі обрані показники для розрахунку ІКС є *індикаторами-стимуляторами (показниками-стимуляторами)*, тобто більше значення вихідного та нормалізованого показника для певної сфери відповідає вищому рівню корупційності сфери.

Детальніше процедуру нормалізації кожного індикатора описано в Методиці дослідження, зокрема визначення мінімального та максимального значення розподілу даних для нормалізації наведено в описі кожного компонента.

Для аналізу даних за компонентом нормалізовані значення індикатора **розподіляються на три групи** з рівним інтервалом значень, який визначається таким чином:

$$d = (I_{max} - I_{min})/3, \text{ де}$$

I_{max}, I_{min} – максимальне та мінімальне значення індикатора з діапазону даних.

Отже, залежно від значення індикатора кожна сфера потрапляє до однієї з таких груп:

група 1 (високі значення): від $I_{max} - d$ до I_{max} ;

група 2 (середні значення): від $I_{min} + d$ до $I_{min} + 2d$;

група 3 (низькі значення): від I_{min} до $I_{min} + d$.

1.2.4. Розрахунок Індексу ІКС: агрегація даних за індикаторами

Агрегацію даних для ІКС здійснено шляхом розрахунку середньозваженого показника нормалізованих значень індикаторів за кожним із компонентів (за формулою середньої арифметичної зваженої). Після цього проведено стандартизацію даних: розрахункове значення перемножено на 10 та округлено до сотих.

$$I_{\text{ІКС}} = (\sum_{i=1}^4 \omega_i I_i) * 10, \text{ де}$$

ω_i – вагове значення i -го індикатора;

I_i – нормалізоване значення i -го індикатора.

Тож дані індексу за сферами мають значення за 10-бальною шкалою (варіюються в межах від 0 до 10), що сприяє кращому їх сприйняттю та розумінню: 10 балів – максимальний рівень корупційності, 0 балів – мінімальний рівень.

Ваги індикаторів. Основою дизайну ваг для індикаторів є необхідність врахування впливу важливості даних за кожним компонентом на загальне значення ІКС, тобто наскільки внесок даних окремих досліджень (вимірів) загалом може впливати на оцінку (розуміння, відчуття) корупційності у сферах (ураховуючи широке трактування поняття «корупційність»).

Вагові коефіцієнти індикаторів визначено *методом експертних оцінок*, шляхом опитування експертів (працівників НАЗК). Сума вагових коефіцієнтів дорівнює 1, розраховані методом експертних оцінок значення округлені до десятих.

Компонент	Індикатор	Вага індикатора (ω_i)
K1	I1. Оцінка експертами сприйняття поширеності корупції у сферах	0,3
K2	I2. Частка респондентів, які мали корупційний досвід у сферах	0,3
K3	I3. Кількість осіб, які вчинили корупційні кримінальні правопорушення	0,2
K4	I4. Показник оцінки порушення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування	0,2

Додатково для перевірки можливості використання при розрахунку ІКС вибраних вагових коефіцієнтів було апробовано також альтернативний підхід до оцінки вагових значень – *метод головних компонент*, який також дає додаткове розуміння структури зв'язків між індикаторами¹.

1.2.5. Інтерпретація Індексу ІКС

Ранжування сфер за результатами розрахунку ІКС здійснено в порядку спадання його середньозваженого стандартизованого значення (за 10-бальною шкалою).

Впроваджено **розподіл сфер на три групи** з рівним інтервалом значень ІКС, який визначається таким чином:

$$d = (I_{\text{ІКС}/\text{max}} - I_{\text{ІКС}/\text{min}}) / 3, \text{ де}$$

$I_{\text{ІКС}/\text{max}}$, $I_{\text{ІКС}/\text{min}}$ – максимальне та мінімальне значення ІКС у рейтингу сфер.

Тож залежно від значення ІКС кожна сфера потрапляє до однієї з таких груп:

- 1) високий ІКС (інтервал значень від $I_{\text{ІКС}/\text{max}} - d$ до $I_{\text{ІКС}/\text{max}}$);
- 2) середній ІКС (від $I_{\text{ІКС}/\text{min}} + d$ до $I_{\text{ІКС}/\text{min}} + 2d$);
- 3) низький ІКС (від $I_{\text{ІКС}/\text{min}}$ до $I_{\text{ІКС}/\text{min}} + d$).

Загалом за результатами розрахунку індексу використано таку *інтерпретацію показників ІКС*, згідно з якою сфери, які отримали значення **ІКС > середнього рівня за сферами**, вважаються (оцінюються) **сферами із «значним» рівнем корупціогенності**.

Обидва підходи аналізу показників індексу в контексті оцінки корупціогенності сфер (розподіл на групи та порівняння із середнім рівнем) не ґрунтуються лише на положенні сфери на 10-бальній шкалі та зорієнтовані на те, щоб враховувати у порівнянні основні статистичні показники вибірки значень ІКС за сферами (варіаційний розмах, середнє значення).

Їх застосування дає можливість у цьому та наступних дослідженнях при інтерпретації даних ІКС орієнтуватись не стільки на значення індексу ІКС для певної сфери (може змінюватись із роками, що є окремим показником для якісного аналізу), скільки на його положення у «загальному» рейтингу відносно інших сфер. Тобто навіть у разі зменшення показників індексу за результатами дослідження ІКС у певному році завжди буде **визначатись низка сфер, у яких рівень корупціогенності є вищим, порівнюючи з іншими сферами**, що дозволить **фокусуватись** саме на них при формуванні загальнодержавної антикорупційної політики.

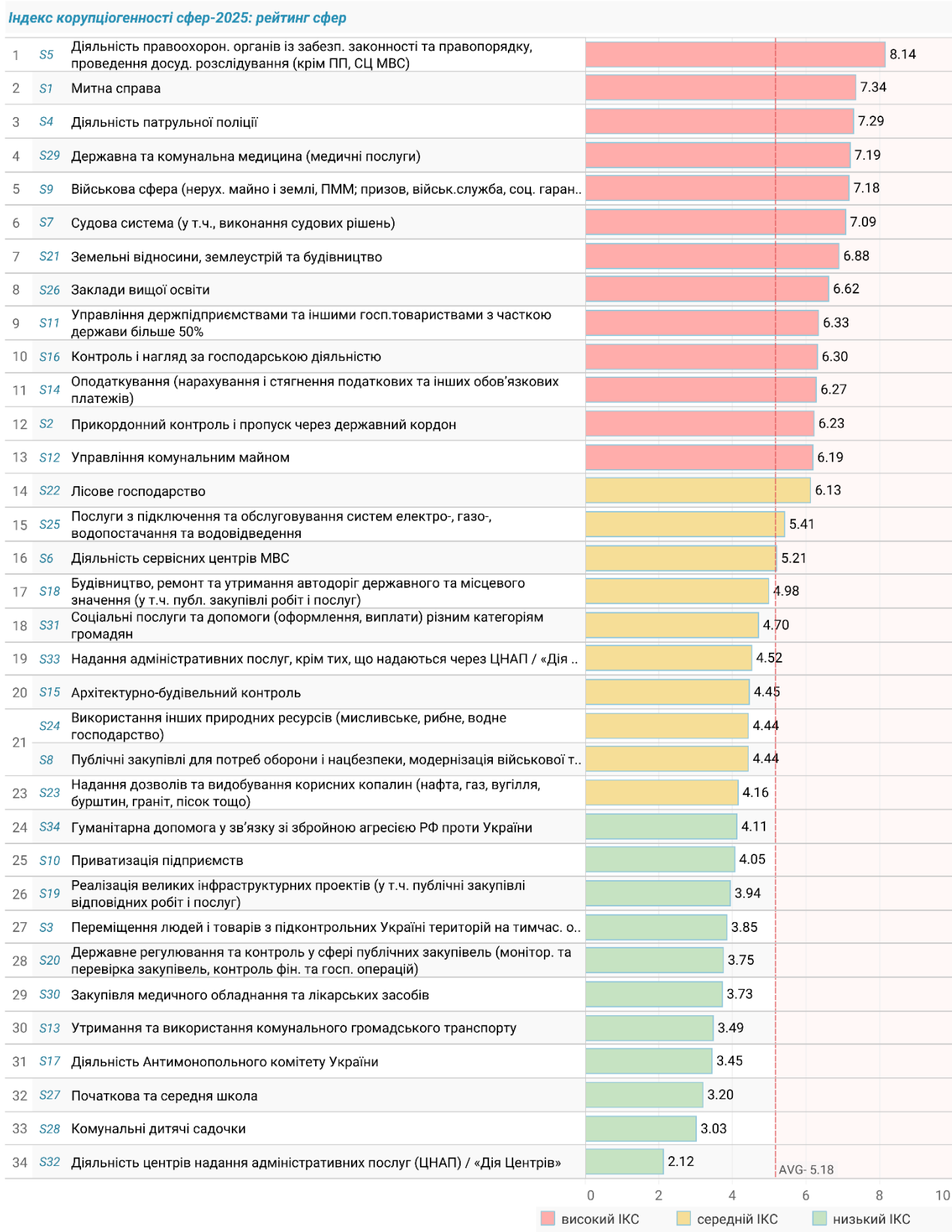
¹ Для перевірки обґрунтованості вибраних вагових коефіцієнтів ІКС було апробовано альтернативний підхід – метод головних компонент (МГК). Цей підхід передбачав визначення головних компонент у рамках факторного аналізу нормалізованих даних для вибірки ІКС–2025 з 18 сфер (крім 16 сфер, щодо яких для розрахунку Індикатора 2 були використані імпутовані значення). За результатами аналізу дві перші компоненти (сукупно пояснюють понад 80% загальної дисперсії) дали такі орієнтовні вагові значення індикаторів: $w_1 = 0,24$, $w_2 = 0,27$, $w_3 = 0,24$, $w_4 = 0,25$. Водночас необхідно враховувати, що для цього розрахунку не були використані дані для 16 вищезазначених сфер, що потенційно могло вплинути на розподіл ваг. Саме тому результати МГК у цьому випадку розглядаються не як остаточна база для розрахунку ІКС, а як аналітичний орієнтир, який дає додаткове розуміння структури зв'язків між індикаторами та дозволяє виділити їхні структурні риси та латентні ознаки. Повні дані розрахунків за МГК наведені в Додатку 2 до цього звіту.

Розділ 2. Результати розрахунку Індексу корупціогенності сфер суспільного життя – 2025: рейтинг сфер та аналіз результатів

2.1. Рейтинг сфер та інтерпретація результатів

За результатами дослідження розраховано індекс ІКС для кожної з 34-ти сфер та побудовано рейтинг корупціогенності сфер (рис.2.1.). Кожна зі сфер отримала відповідний ранг – місце у рейтингу за ІКС.

Рис. 2.1. Результати розрахунку Індексу ІКС – 2025

ІКС може набувати значень від 0 до 10 балів (10 балів – максимальний рівень корупціогенності). За результатами цього дослідження індекс знаходиться у діапазоні від мінімального значення – **2,12** (сфера «S32. Діяльність центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП) / «Дія Центрів»») до максимального – **8,14** (сфера «S5. Діяльність правоохоронних органів із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування (крім діяльності патрульної поліції, сервісних центрів МВС)»).

Залежно від значення ІКС проведено розподіл сфер на три групи з рівним інтервалом значень (d=2,01):

- **високий ІКС:** до цієї групи увійшли **13 сфер** у діапазоні значень ІКС від **6,19** до **8,14**:
 - ✓ S5. Діяльність правоохоронних органів із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування (крім діяльності патрульної поліції, сервісних центрів МВС) – 8,14;
 - ✓ S1. Митна справа – 7,34;
 - ✓ S4. Діяльність патрульної поліції – 7,29;
 - ✓ S29. Державна та комунальна медицина (медичні послуги) – 7,19;
 - ✓ S9. Військова сфера (використання та розпорядження нерухомим майном і землями, паливно-мастильними матеріалами тощо; питання призову, проходження служби, забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців) – 7,18;
 - ✓ S7. Судова система (у т.ч., виконання судових рішень) – 7,09;
 - ✓ S21. Земельні відносини, землеустрій та будівництво – 6,88;
 - ✓ S26. Заклади вищої освіти – 6,62;
 - ✓ S11. Управління державними підприємствами та іншими господарськими товариствами з часткою держави більше 50% – 6,33;
 - ✓ S16. Контроль і нагляд за господарською діяльністю – 6,30;
 - ✓ S14. Оподаткування (нарахування і стягнення податкових та інших обов'язкових платежів) – 6,27;
 - ✓ S2. Прикордонний контроль і пропуск через державний кордон – 6,23;
 - ✓ S12. Управління комунальним майном – 6,19;

- **середній ІКС:** група містить **10 сфер** (діапазон значень ІКС від 4,16 до 6,13);
- **низький ІКС:** до групи увійшли **11 сфер** з показниками ІКС від 2,12 до 4,11.

Найнижче значення ІКС у рейтингу сфер отримала сфера «S32. Діяльність центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП) / «Дія Центрів»» – **2,12** бала. Ураховуючи те, що наступна сфера в рейтингу має доволі значний відрив від неї (3,03 бала), такий показник для сфери S32 можна вважати позитивним у контексті інтегральної оцінки рівня корупціогенності. **Діяльність ЦНАП** має бути прикладом успішного впровадження заходів та процедур із мінімізації умов для корупції для інших сфер.

«**Лідером**» у рейтингу сфер ІКС – 2025 є сфера «S5. Діяльність правоохоронних органів із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування (крім діяльності патрульної поліції, сервісних центрів МВС) – 8,14 бала. Проте у цьому дослідженні такий показник варто розуміти та аналізувати з огляду на те, що ця інтегральна оцінка рівня корупціогенності містить певні характеристики та оцінки всієї правоохоронної системи, зокрема і сфери, пов'язаної з діяльністю патрульної поліції, яка також увійшла до топ-3 рейтингу.

Середнє значення індексу за сферами (Avg) – **5,18**, його перевищили **16 сфер**: **13 сфер** групи із **високим рівнем ІКС** та **три сфери** з групи із **середнім рівнем ІКС**, зокрема сфери:

- ✓ S22. Лісове господарство – 6,13;
- ✓ S25. Послуги з підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення – 5,41;
- ✓ S6. Діяльність сервісних центрів МВС – 5,21.

Всі ці 16 сфер сфери цієї групи подолали позначку в 50% від максимально можливого значення ІКС, тобто отримали значення індексу > 5 балів:

За результатами розрахунку Індексу ІКС – 2025, відповідно до Методики дослідження застосовано таку **інтерпретацію показників індексу**, згідно з якою сфери, які отримали значення **ІКС>середнього рівня за сферами**, вважаються (оцінюються) **сферами зі «значним» рівнем корупціогенності**.

Отже, за результатами дослідження **16** вищезгаданих сфер визначені сферами зі «значним» **рівнем корупціогенності** (корупційної «навантаженості»).

Такий підхід до інтерпретації даних ІКС щодо оцінки рівня корупціогенності сфер, що орієнтується не стільки на значення індексу ІКС для певної сфери, скільки на його положення у «загальному» рейтингу відносно інших сфер, **визначає низку сфер, у яких рівень корупціогенності є вищим, порівнюючи з іншими сферами**, що дозволить **фокусуватись** саме на них при формуванні загальнодержавної антикорупційної політики.

Визначені за результатами цього дослідження **сфери зі «значним» рівнем корупціогенності** мають стати **пріоритетними** для:

Президента України, Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України, антикорупційних інституцій (НАЗК, Національного антикорупційного бюро України, Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, Вищого антикорупційного суду, Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів), правоохоронних органів та судової системи, керівництва міністерств та відповідних публічних інституцій – під час **формування та реалізації ефективної державної антикорупційної політики**, зокрема щодо запобігання та протидії корупції у цих **пріоритетних сферах (галузях)**;

представників неурядового експертного антикорупційного сектору (міжнародних та громадських організацій тощо) – під час **аналітичної роботи** з дослідження та ідентифікації причин і умов, що сприяють поширенню корупції у сферах, які мають високу корупційну «навантаженість», та пошуку дієвих механізмів усунення відповідних корупційних ризиків та практик;

НАЗК – для **фокусування** аналітичної діяльності на предмет виокремлення окремих органів влади/ категорій посадових осіб, діяльність яких пов'язана з корупційними ризиками в таких сферах та **врахування при впровадженні механізмів фінансового контролю щодо окремих категорій суб'єктів декларування**.

2.2. Аналіз внеску компонента у загальний показник індексу та міжкомпонентних зв'язків

1) Внесок компонент дослідження у загальний показник Індексу ІКС для сфер – «лідерів» рейтингу

На рис. 2.2 та рис. 2.3. відображено аналіз врахування у загальному результаті ІКС за сферами даних, отриманих за складовими компонентами (значення індикаторів). Зокрема діаграма на рис. 2.3. відображає структурний розподіл внеску в балах у показник ІКС кожного з чотирьох індикаторів з урахуванням їх вагових коефіцієнтів (максимально можливі значення для індикаторів такі: для **I₁** – 3 бала, **I₂** – 3 бала, **I₃** – 2 бала, **I₄** – 2 бала).

Рис. 2.2. Показники Індексу ІКС за сферами та значення індикаторів дослідження (незважаючи на дані)

Рейтинг сфер за ІКС-2025 та значення індикаторів

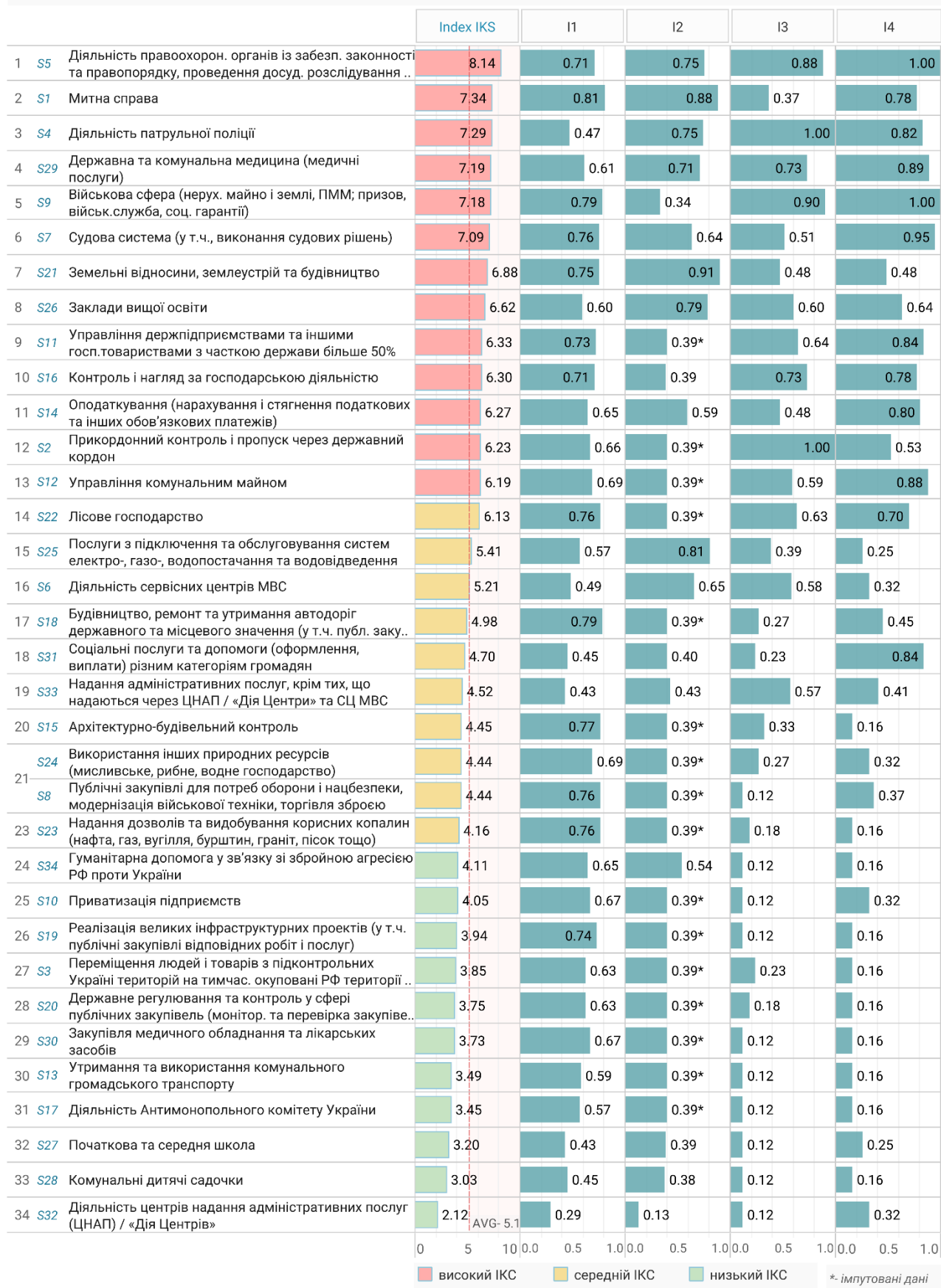

Рис. 2.3. Внесок компонентів дослідження в показники Індексу ІКС за сферами (зважені значення індикаторів для агрегації, перераховані у 10-бальну шкалу)

Рейтинг сфер за ІКС-2025: внесок компонентів в загальний результат

Довідково: І1. Оцінка експертами сприйняття поширеності корупції у сферах; І2. Частка респондентів, яка мала корупційний досвід у сферах; І3. Кількість осіб, які вчинили корупційні кримінальні правопорушення; І4. Показник оцінки порушення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування

Нижче наведено таблицю, яка відображає аналіз впливу значущості показника кожного з трьох індикаторів в агрегованому Індексі ІКС для 16 сфер, які визначені як сфери зі «значним» рівнем корупціогенності: тобто для кожної такої сфери зазначено, до якої з 3 груп (високі, середні, низькі значення) були віднесені нормалізовані значення за кожним із 4 індикаторів.

Rank	Сфера ІКС	ІКС	I ₁	I ₂	I ₃	I ₄
1	S5. Діяльність правоохоронних органів із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування	8,14	group 1	group 1	group 1	group 1
2	S1. Митна справа	7,34	group 1	group 1	group 3	group 1
3	S4. Діяльність патрульної поліції	7,29	group 2	group 1	group 1	group 1
4	S29. Державна та комунальна медицина (медичні послуги)	7,19	group 2	group 1	group 1	group 1
5	S9. Військова сфера (використання та розпорядження нерухомим майном і землями, паливно-мастильними матеріалами тощо; питання призову, проходження служби, забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців)	7,18	group 1	group 3	group 1	group 1
6	S7. Судова система (у т.ч., виконання судових рішень)	7,09	group 1	group 2	group 2	group 1
7	S21. Земельні відносини, землеустрій та будівництво	6,88	group 1	group 1	group 2	group 2
8	S26. Заклади вищої освіти	6,62	group 2	group 1	group 2	group 2
9	S11. Управління державними підприємствами та іншими господарськими товариствами з часткою держави більше 50%	6,33	group 1	group 2	group 2	group 1
10	S16. Контроль і нагляд за господарською діяльністю	6,30	group 1	group 3	group 1	group 1
11	S14. Оподаткування (нарахування і стягнення податкових та інших обов'язкових платежів)	6,27	group 1	group 2	group 2	group 1
12	S2 Прикордонний контроль і пропуск через державний кордон	6,23	group 1	group 2	group 1	group 2
13	S12. Управління комунальним майном	6,19	group 1	group 2	group 2	group 1
14	S22. Лісове господарство	6,13	group 1	group 2	group 2	group 2
15	S25. Послуги з підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення	5,41	group 2	group 1	group 3	group 3
16	S6. Діяльність сервісних центрів МВС	5,21	group 2	group 1	group 2	group 3

Як бачимо, показники ІКС для цієї групи сфер є достатньо збалансованими з точки зору впливу різних компонентів дослідження на загальний результат: 15 сфер як мінімум за 3-ма індикаторами отримали високі або середні значення. Для сфери S25 в інтегральній оцінці компенсовано низькі значення за індикаторами I₃ та I₄ високим значенням нормалізованого показника корупційного досвіду респондентів у сфері (I₂).

Зокрема, по всіх чотирьох індикаторах мають виключно високі або середні значення такі 11 сфер:

- ✓ S5. Діяльність правоохоронних органів із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування;
- ✓ S4. Діяльність патрульної поліції;
- ✓ S29. Державна та комунальна медицина (медичні послуги);
- ✓ S7. Судова система (у т.ч., виконання судових рішень);
- ✓ S21. Земельні відносини, землеустрій та будівництво;
- ✓ S26. Заклади вищої освіти;
- ✓ S11. Управління державними підприємствами та іншими господарськими товариствами з часткою держави більше 50%;
- ✓ S14. Оподаткування (нарахування і стягнення податкових та інших обов'язкових платежів);
- ✓ S12. Прикордонний контроль і пропуск через державний кордон;
- ✓ S12. Управління комунальним майном;

До того ж сфера «S5. Діяльність правоохоронних органів із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування» отримала високі значення за всіма чотирьома компонентами дослідження.

Орім цієї сфери у рейтингу ІКС виокремлюються 2 сфери, у яких значні показники індексу ІКС зумовлені досить високими значеннями за 3-ма компонентами (I_2 , I_3 та I_4), при цьому експертні оцінки сприйняття поширеності корупції у сферах для цих сфер мали низькі значення: «S4. Діяльність патрульної поліції» та «S29. Державна та комунальна медицина (медичні послуги)».

Загалом необхідно відзначити, що для цілей цього дослідження, а саме **виокремлення сфер зі «значним» рівнем корупційності**, загальні показники Індексу ІКС є достатньо міжкомпонентно збалансованими: переваг значень одного окремого індикатора (без урахувань вагового внеску), які б зумовили значний результат, не спостерігається для сфер - «лідерів» рейтингу. Отже, за результатами апробації методичних засад розрахунку індексу такі компоненти можуть і надалі бути застосовані в дослідженні Індексу ІКС (з можливістю розширення індикаторів та вимірів).

Більш детально про спостереження щодо особливостей міжкомпонентних зв'язків за результатами аналізу нормалізованих значень відповідних індикаторів зазначено нижче.

2) Аналіз міжкомпонентних зв'язків

У дослідженні проведено аналіз міжкомпонентних зв'язків, зокрема з метою з'ясувати, яким чином нормалізовані значення одного індикатора пов'язані зі значеннями іншого.

Розрахований у середовищі для статистичного аналізу *RStudio* коефіцієнт кореляції Пірсона для кожної пари розподілів даних індикаторів (за винятком пари $I_3 - I_4$) перебуває в межах $0,15 < r < 0,52$ (для пар з I_2 без урахування імпутованих значень, тобто по 18 сферах), що свідчить про слабку або помірну силу попарного взаємозв'язку між відповідними індикаторами. Сильний зв'язок виявлено лише для пари $I_3 - I_4$ ($r = 0,75$), де значення індикаторів тісно корелюють.

Відтак, вищі індикаторні значення сфер за одним компонентом не обов'язково відображаються у підвищенні ознаки корупційності за іншим. Така характеристика міжкомпонентної взаємодії була передбачена початково, тож отриманий результат є очікуваним, оскільки кожен компонент відображає різні підходи до оцінки корупційності сфер і має насамперед доповнювати інші при їх агрегуванні в інтегральний індекс.

У подальшому аналізі увагу зосереджено на випадках, коли за кожною парою індикаторів спостерігається кореляція високих нормалізованих значень, тобто коли високому значенню одного індикатора відповідає високе значення іншого. Окремий інтерес становило виявлення сфер, у яких відносно високі значення одного з індикаторів відповідають відносно низьким значенням іншого, що могло б свідчити про певний дисбаланс в оцінках корупційності за різними компонентами індексу.

Для кожної пари індикаторів побудовано діаграми розсіювання (scatter plot), де скатерограма поділена на чотири квадранти за середніми значеннями індикаторів (Avg) по всіх сферах. Такий підхід дає змогу візуально виокремити сфери, що мають подібні або контрастні оцінки за двома індикаторами.

Нижче наведено окремі спостереження щодо сфер, показники яких потрапили до I квадранта (кореляція високих значень за обома індикаторами), а також тих, що перебувають у II та IV квадрантах (потенційний дисбаланс між індикаторами)¹. Такі випадки розглядаються як підґрунтя для подальшого поглибленого аналізу.

Отримані результати підтверджують, що поєднання кількох індикаторів із різною логікою формування дозволяє ширше охопити чинники корупційності сфер, зменшуючи ризик упередженості оцінки, яка могла б виникнути у разі використання лише одного вимірювального підходу.

1. Особливості взаємозв'язку компонентів: K1. Експертна оцінка поширеності корупції у сферах / K2. Корупційний досвід респондентів

Взаємозв'язок сфер із високими значеннями за індикаторами I_1 та I_2 (I квадрант)

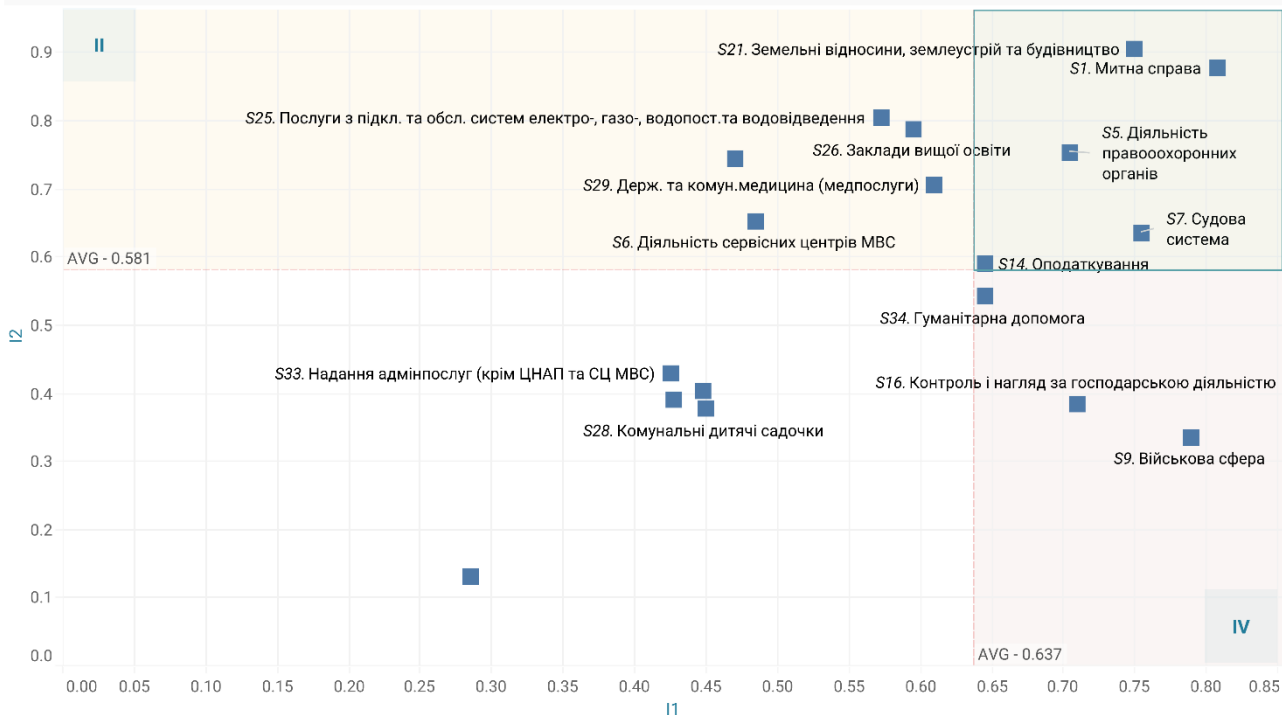
Варто відзначити сфери, які за обома показниками індикаторів I_1 (оцінка експертами сприйняття поширеності корупції у сферах) та I_2 (частка респондентів, яка мала корупційний досвід у сферах) мають високі (вищі за середні за відповідними розподілами) значення.

До таких сфер належать: *S1. Митна справа*, *S21. Земельні відносини, землеустрій та будівництво*, *S5. Діяльність правоохоронних органів та S7 Судова система* (у т.ч., виконання судових рішень).

¹ У цьому аналізі не враховувались сфери, для яких за індикатором I_2 було імпутовано значення першого квартиля (Q_1) з діапазону нормалізованих значень наявних даних, тобто ті, щодо яких відсутні вихідні дані про корупційний досвід респондентів. Відтак, для всіх варіантів аналізу попарного зв'язку, де був присутній індикатор I_2 , кореляційний зв'язок розглянуто лише для 18 сфер.

Привертає увагу той факт, що до лідерів увійшли ті сфери, які за індикатором I_2 (частка респондентів, яка мала корупційний досвід у сферах) формуються з показників корупційного досвіду як населення, так і бізнесу. Тобто можна стверджувати, що поширеність корупції у зазначених вище чотирьох сферах є фактом, який підтверджується корупційним досвідом обох груп респондентів соціологічного дослідження, і при цьому такий вимір відповідає баченню щодо високого рівня корупції в цих сферах за оцінками представників експертного антикорупційного середовища. Така ситуація може свідчити про наявність стабільно високої оцінки корупціогенності сфер за різними підходами вимірювання, що підсилює достовірність отриманих результатів.

Кореляція індикаторів: I_1 / I_2

І1. Оцінка експертами сприйняття поширеності корупції в сферах

І2. Частка респондентів, яка мала корупційний досвід у сферах

Сфери для яких: I_1 – високі значення, I_2 – низькі значення (квадрант II)

У квадранті II спостерігається закономірність: сюди увійшли сфери, з якими найчастіше взаємодіє саме населення, що підтверджується результатами соціологічного виміру індикатора I_2 (корупційний досвід респондентів). Серед них можна виокремити такі: S26. *Заклади вищої освіти*, S29. *Державна та комунальна медицина (медичні послуги)*, S4. *Діяльність патрульної поліції*, та S6. *Діяльність сервісних центрів МВС*.

Найвище місце за індикатором I_2 у цій групі сфер займає S25. *Послуги з підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення*, для якої значення індикатора враховує як оцінки населення, так і підприємців.

Загалом можна зробити висновок, що для зазначених сфер *експертна оцінка* поширеності корупції *виглядає недостатньо критичною* та *не повною мірою відображає реальні корупційні практики*, які фіксуються у взаємодії з публічними службовцями та у побутовій корупції.

Сфери для яких: I_2 – високі значення, I_1 – низькі значення (квадрант IV)

До квадранта IV увійшли три сфери з *високими* (вище за середнє) *експертними оцінками* поширеності корупції, проте з *відносно низьким* (нижче за середнє) *рівнем корупційного досвіду* респондентів за індикатором I_2 : S9. *Військова сфера*, S16. *Контроль і нагляд за господарською діяльністю* та S34. *Гуманітарна допомога*.

Для таких сфер можна припустити, що соціологічні виміри не повною мірою відображають реальний корупційний досвід через відсутність інструментів фіксації взаємодії окремих соціальних груп із цими сферами. Натомість експерти оцінюють проблему ширше, враховуючи латентність корупції та додаткові ризики, що створюють підґрунтя для її поширення.

Показовим прикладом є S9. *Військова сфера*: за оцінками експертів, вона належить до найбільш корумпованих, однак дані про особистий досвід громадян однозначно цього не підтверджують. Ймовірно, експерти орієнтуються на «верхні» рівні корупції (закупівлі, великі контракти, управління

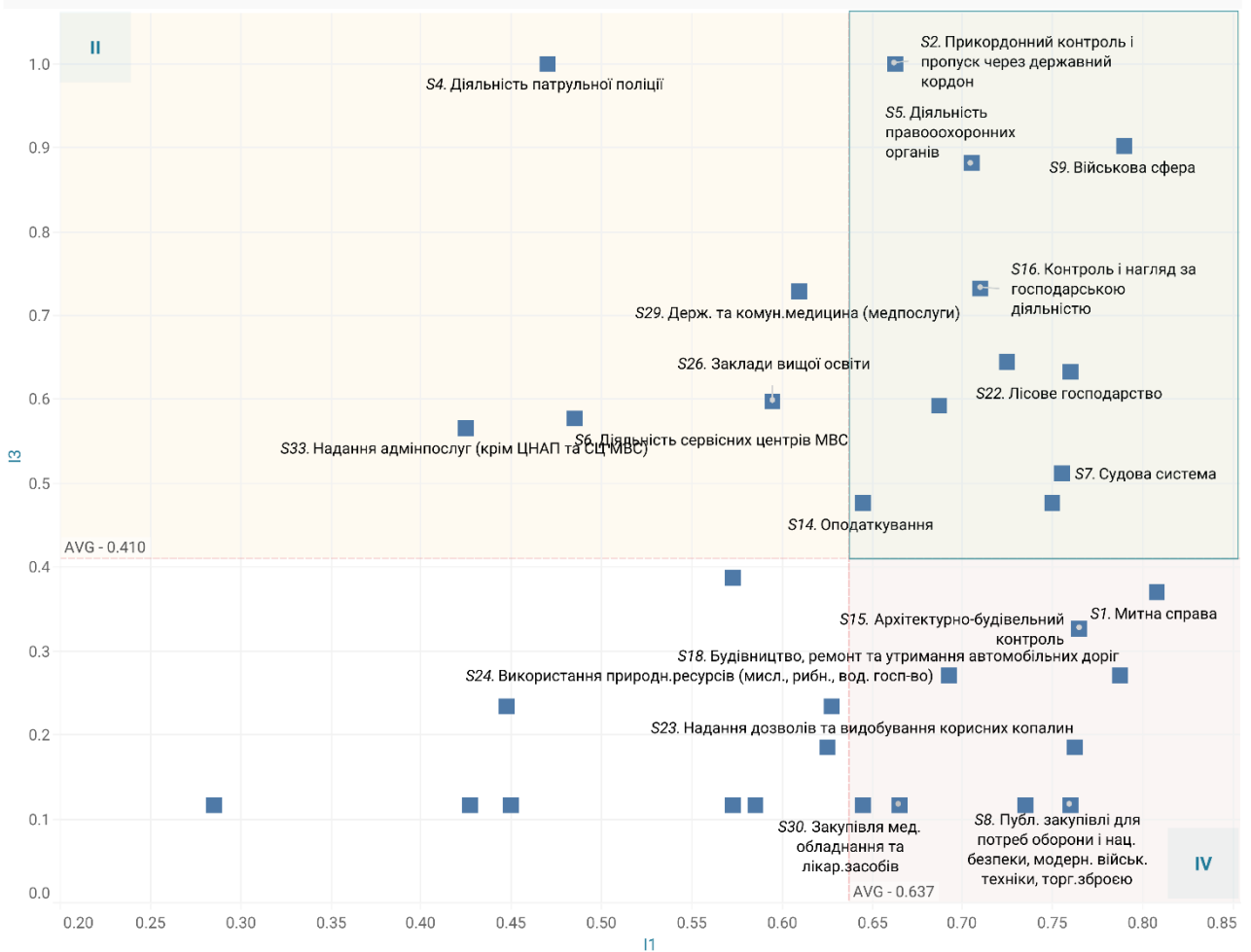
бюджетами), тоді як респонденти найчастіше фіксують прояви «низової» корупції (наприклад, неправомірна вигода військовослужбовцям ТЦК). Така розбіжність сигналізує про потребу комплексного підходу до запобігання та протидії корупції у військовій сфері з охопленням усіх її рівнів і напрямів.

2) Особливості взаємозв'язку компонентів: K1. Експертна оцінка поширеності корупції у сферах / K3. Притягнення до відповідальності за корупцію

Взаємозв'язок сфер із високими значеннями за індикаторами I₁ та I₃ (I квадрант)

До I квадранта, який об'єднує сфери з найвищою експертною оцінкою поширеності корупції та найбільшою в розподілі кількістю осіб, притягнутих до відповідальності за корупцію, увійшло 10 сфер. Серед них: S2. Прикордонний контроль і пропуск через державний кордон, S5. Діяльність правоохоронних органів із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування, S9. Військова сфера, S16. Контроль і нагляд за господарською діяльністю, S22. Лісове господарство.

Кореляція індикаторів: I1 / I3

I1. Оцінка експертами сприйняття поширеності корупції в сферах

I3. Кількість осіб, які вчинили корупційні кримінальні правопорушення

Особливістю більшості сфер цього квадранта є певні концептуальні розбіжності у природі показників. Зокрема, I₁ (оцінка експертів) імовірно відображає насамперед *сприйняття поширеності корупції на вищих рівнях*, тоді як значення I₃ здебільшого зумовлені відносно великою кількістю судових рішень щодо *засудження за корупційні правопорушення на нижчих, «низових» рівнях*.

Загалом ці два підходи не суперечать, а підсилюють один одного, формуючи цілісне уявлення про корупційні прояви у сферах – від поодиноких випадків до системних тенденцій. Такий комплексний погляд дозволяє не лише точніше визначати пріоритети антикорупційної політики, але й адаптувати інструменти протидії залежно від рівня та характеру виявлених порушень.

Сфери для яких: I₃ – високі значення, I₁ – низькі значення (квадрант II)

У розподілі наявні сфери, де зафіксовано **відносно значні показники притягнення до відповідальності** за вчинення кримінальних правопорушень, тоді як **поширеність корупції** в них, за оцінками експертів, **не є критичною**. Це може пояснюватися тим, що кількість осіб, притягнутих до відповідальності за корупційні кримінальні правопорушення, не завжди є прямим свідченням високої корупціогенності сфери. Такий стан речей знайшов своє відображення у ранжуванні оцінок експертами.

Причиною такого дисбалансу показників, які порівнюються, на користь індикатора I₃ (щодо притягнення осіб до відповідальності за корупцію) може бути ефективність фіксації правопорушень, їх відносна простота їх правової кваліфікації та судового розгляду або ж, на думку експертів, менш значний негативний «корупційний» масштаб шкоди окремої сфери порівняно з іншими.

Прикладом цього є сфера **S4. Діяльність патрульної поліції**, яка є безумовним лідером за кількістю притягнутих до відповідальності за корупційні кримінальні правопорушення. Однак, експерти очевидно не відносять цю сферу до тих, корупція в яких завдає реальної шкоди суспільству і державі (з огляду на контакти правоохоронців насамперед з громадянами у повсякденному житті).

Показово, що експерти менші оцінки щодо поширеності корупції віднесли до таких сфер як **S4. Діяльність патрульної поліції** та **S6. Діяльність сервісних центрів МВС**, на відміну від сфери **S5. Діяльність правоохоронних органів** (має високу експертну оцінку щодо її корупціогенності та знаходиться в I квадранті). Тож, диспропорція між офіційними показниками притягнення до відповідальності та експертними оцінками корупційності свідчить про складність прямої інтерпретації статистики як індикатора реального рівня корупціогенності сфер.

Сфери для яких: I₁ – високі значення, I₃ – низькі значення (квадрант IV)

До IV квадранта увійшли переважно ті сфери, які, попри високу оцінку експертного середовища щодо поширеності корупції, мають відносно невелику, порівняно з іншими, кількість осіб, засуджених за вчинення корупційних кримінальних правопорушень. До таких сфер, зокрема, належать: **S15. Архітектурно-будівельний контроль**, **S18. Будівництво, ремонт та утримання автомобільних доріг державного та місцевого значення**, **S23. Надання дозволів та видобування корисних копалин**, **S24. Використання інших природних ресурсів (мисливське, рибне, водне господарство)**.

Найбільш показовим прикладом є **S1. Митна справа**, яку, за оцінками експертів, можна віднести до сфер із найбільшим рівнем поширеності корупції та корупційних ризиків. У цьому випадку така ситуація може свідчити про певні виклики для правоохоронної та судової систем в аспекті ефективності притягнення до відповідальності за корупцію, пов'язану з діяльністю митних органів. Власне, це також може бути одним з факторів, який впливає на високу експертну оцінку поширеності корупції на митниці.

Такий дисбаланс між сприйняттям корупції та офіційною статистикою засуджень, що може вказувати на системні проблеми у виявленні та покаранні корупції, підкреслює необхідність посилення ефективності роботи правоохоронних та судових органів у цих сферах.

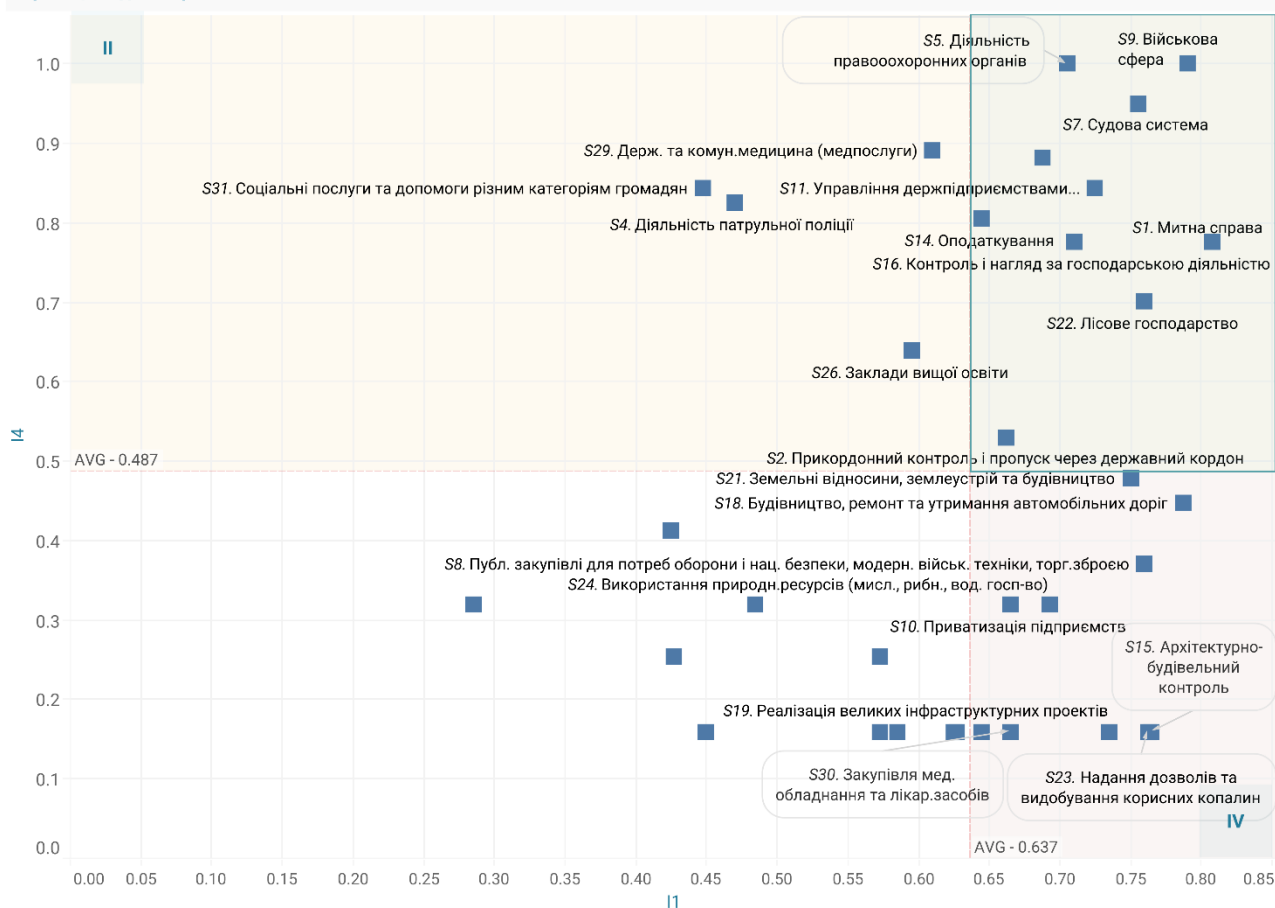
2) Особливості взаємозв'язку компонентів: K1. Експертна оцінка поширеності корупції у сферах / K4. Порухення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування.

Взаємозв'язок сфер із високими значеннями за індикаторами I₁ та I₄ (I квадрант)

Сфери, які увійшли до I квадранта, зокрема *S9. Військова сфера*, *S5. Діяльність правоохоронних органів із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування*, *S16. Контроль і нагляд за господарською діяльністю*, *S7. Судова система* (у т.ч., виконання судових рішень), *S1. Митна справа* тощо, демонструють, що бачення представників експертного середовища щодо високого рівня поширеності корупції в цих сферах знаходить підтвердження у «результативних» показниках фінансового контролю щодо декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, які є представниками цих сфер (детальніше – див. розділ 4).

Водночас збіг високих експертних оцінок і показників порушення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування не слід розглядати як беззаперечну ознаку значного рівня поширеності корупції в певних сферах. Таке поєднання результатів радше може свідчити про наявність актуальних пріоритетів для глибокого аналізу причин та проявів корупції у цих сферах, зокрема наявних корупційних практик і кола суб'єктів, які до них причетні.

Кореляція індикаторів: I₁ / I₄

I₁. Оцінка експертами сприйняття поширеності корупції в сферах

I₄. Показник оцінки порушення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування

Сфери для яких: I₄ – високі значення, I₁ – низькі значення (квадрант II)

У II квадранті зосереджені ті сфери, щодо представників яких (суб'єкти декларування) зафіксовано досить значні оцінки щодо порушення вимог фінансового контролю, однак експертне середовище вважає, що ситуація з поширеністю корупції в них не є досить критичною. До таких сфер належать: *S29. Державна та комунальна медицина*, *S31. Соціальні послуги та допомоги (оформлення, виплати) різним категоріям громадян*, *S4. Діяльність патрульної поліції*, *S26. Заклади вищої освіти*.

Очевидно, що тут прослідковується логіка експертного середовища – насамперед акцентувати увагу щодо стану корупції і необхідності запобігання та протидії їй на найбільш системоутворюючих

сферах державної політики. Водночас результати фінансового контролю вказують на сфери, отримання послуг у яких є одними з найпоширеніших серед населення. У поєднанні з даними інших компонентів цього дослідження (зокрема соціологічних вимірів корупційного досвіду) ці сигнали мають формувати орієнтир для галузевої антикорупційної політики, зокрема для цілеспрямованого впливу на потенційні корупційні практики в цих сферах.

Сфери для яких: I₁ – високі значення, I₄ – низькі значення (квадрант IV)

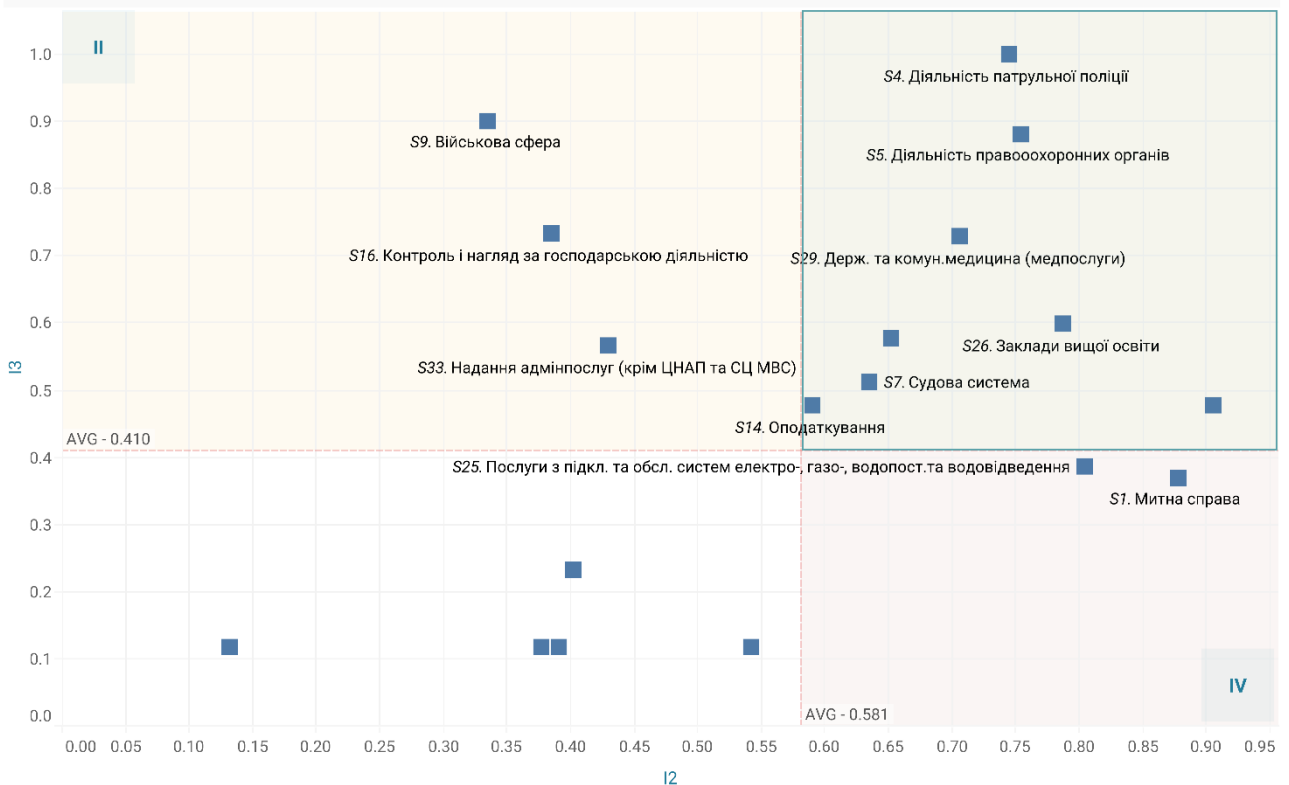
До IV квадранта увійшли сфери, які мають високі експертні оцінки поширеності корупції, але кількість осіб, щодо яких встановлено ознаки порушення вимог фінансового контролю за результатами перевірок декларацій, є відносно невеликою порівняно з іншими сферами. До них, зокрема, належать: S21. Земельні відносини, землеустрій та будівництво, S18. Будівництво, ремонт та утримання автомобільних доріг, S8. Публічні закупівлі для потреб оборони і національної безпеки, модернізація військової техніки, торгівля зброєю, S10. Приватизація підприємств, S15. Архітектурно-будівельний контроль, S23. Надання дозволів та видобування корисних копалин та інші.

Такий дисбаланс може вказувати на специфіку індикаторів, коли один із них чутливіший до певних характеристик або джерел даних, ніж інший. Слід враховувати, що сферальний показник порушення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування не є однозначною характеристикою корупціогенності сфери, а радше може свідчити про потенційні корупційні ризики. Крім того, ці сфери переважно мають відносно меншу порівняно з іншими кількість публічних службовців, які підлягають декларуванню, що впливає на їх частку серед найбільш ризикованих декларацій.

Водночас, погляд експертів, скоріш за все, врахував те, що для цих сфер можуть бути характерними корупційні оборудки значних масштабів. Тож у разі підтвердження значного рівня корупціогенності сфер за результатами комплексного аналізу та інших досліджень, можливо доцільним буде сфокусувати фінансовий моніторинг на окремих пріоритетних сферах та посадовцях, пов'язаних із ними.

3. Особливості взаємозв'язку компонентів: K2. Корупційний досвід респондентів / K3. Притягнення до відповідальності за корупцію

Кореляція індикаторів: I2 / I3

I2. Частка респондентів, яка мала корупційний досвід у сферах
I3. Кількість осіб, які вчинили корупційні кримінальні правопорушення

Взаємозв'язок сфер із високими значеннями за індикаторами I₂ та I₃ (I квадрант)

Цей квадрант об'єднує сфери, показники яких за обома індикаторами перевищують середній рівень, зокрема *S4. Діяльність патрульної поліції, S5. Діяльність правоохоронних органів із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування, 29. Державна та комунальна медицина, S26. Заклади вищої освіти, S7. Судова система*. Така узгодженість результатів різних методів вимірювання може вказувати на їхню взаємну підтверджуваність і підсилювати аргументованість висновків щодо високої корупціогенності зазначених сфер.

Загалом I квадрант об'єднує сфери, які можна вважати ключовими в контексті необхідності проведення заходів із запобігання та протидії корупції. Це зумовлено тим, що самооцінки українців щодо власного корупційного досвіду при взаємодії з цими сферами підкріплюються порівняно високим показником осіб, дотичних до цих сфер, які вчинили корупційні правопорушення.

У таких сферах можна говорити про наявність реальної можливості зменшити масштаби проблеми за умови комплексного підходу. Він має враховувати як специфіку корупційних практик і відповідний досвід українців у цих сферах, так і реальні спроможності правоохоронної та судової системи забезпечувати конкретні результати – у вигляді притягнення до відповідальності осіб, причетних до вчинення корупційних правопорушень.

Сфери для яких: I₃ – високі значення, I₂ – низькі значення (квадрант II)

Пошук дисбалансу між рівнями індикаторів у цьому випадку є малопоказовим, адже показники корупційного досвіду загалом залишаються високими. Окремо варто відзначити сфери *контролю й нагляду за господарською діяльністю, надання адміністративних послуг та військову сферу*, де, попри відносно нижчі значення корупційного досвіду, фіксуються відносно високі показники притягнення до відповідальності представників цих сфер.

Це свідчить про те, що соціологічні дані відображають лише частину проблеми – корупційний досвід окремих груп (населення та/чи підприємців), тоді як реальні масштаби охоплюють значно ширший спектр проявів корупції в цих сферах, який неможливо висвітлити виключно через призму дослідження корупційного досвіду респондентів.

Сфери для яких: I₂ – високі значення, I₃ – низькі значення (квадрант IV)

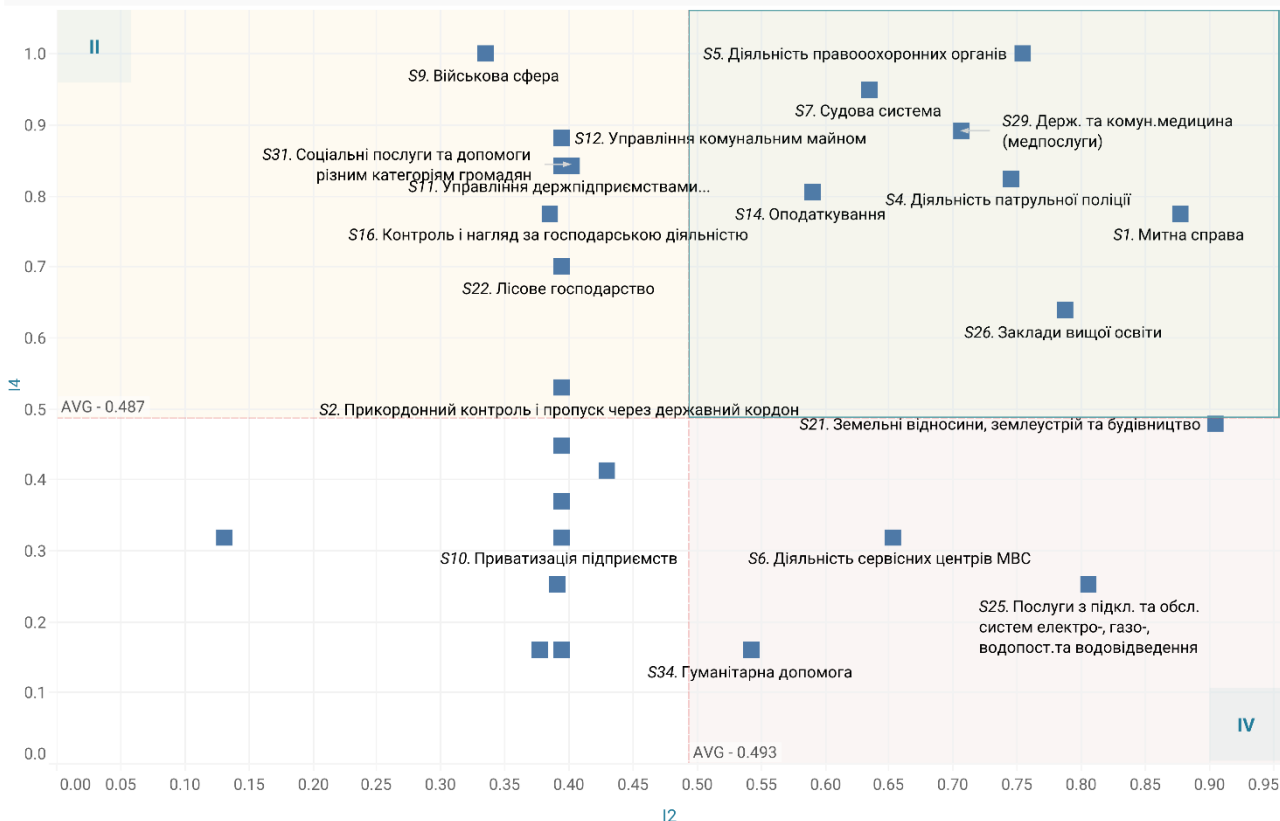
Це порівняння свідчить про *недостатню результативність реагування правоохоронної системи* у сферах, де *корупційний досвід чітко фіксується* окремими цільовими групами, що з ними взаємодіють.

Так, у сферах пов'язаних із діяльністю *митних органів* та *комунальними послугами* підтверджується наявність високого рівня корупційної взаємодії з посадовцями/службовцями відповідних організацій та установ, проте *кількість реальних покарань* (так само і виявлених кримінальних правопорушень) *не відповідає як стану корупції у цих сферах*, так і суспільному запиту щодо належного рівню протидії їй. Тож, варто розглядати ці сфери як такі, у яких є реальні ризики збереження статус-кво та подальшого укорінення корупційних практик.

3. Особливості взаємозв'язку компонентів: К2. Корупційний досвід респондентів / К4. Порушення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування.

Взаємозв'язок сфер із високими значеннями за індикаторами I₂ та I₄ (I квадрант)

Кореляція індикаторів: I₂ / I₄

I₂. Частка респондентів, яка мала корупційний досвід у сферах

I₄. Показник оцінки порушення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування

Сфери, які увійшли до I квадранта, характеризуються поєднанням найвищих показників корупційного досвіду українців та значної кількості виявлених порушень за результатами фінансового контролю суб'єктів декларування. До них належать: S5. Діяльність правоохоронних органів із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування, S7. Судова система, S29. Державна та комунальна медицина, S4. Діяльність патрульної поліції, S14. Оподаткування, S1. Митна справа, S26. Заклади вищої освіти.

Цей перелік є відносно збалансованим за охопленням цільової аудиторії соціологічного виміру (індикатор I₂): частина сфер безпосередньо пов'язана з повсякденними потребами населення, інша – з аспектами функціонування бізнесу. Такий баланс свідчить про те, що фінансовий контроль щодо декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, принаймні орієнтований на сфери з найбільшим охопленням користувачів відповідних послуг, що потенційно підвищує ефективність антикорупційних заходів. Водночас саме у цих сферах варто концентрувати зусилля для досягнення швидких і відчутних результатів у зниженні рівня корупційних практик.

Сфери для яких: I₄ – високі значення, I₂ – низькі значення (квадрант II)

Квадрант II охоплює сфери, у яких зафіксовано досить високий показник порушення вимог фінансового контролю посадовцями, дотичними до їх функціонування. Водночас визначити реальний ступінь ураженості цих сфер корупцією складно, адже подібні висновки часто не мають достатнього підґрунтя у вигляді соціологічних вимірів корупційного досвіду різних груп респондентів. До таких сфер належать: S9. Військова сфера, S12. Управління комунальним майном, S31. Соціальні послуги та допомоги (оформлення, виплати) різним категоріям громадян, S16. Контроль і нагляд за господарською діяльністю, S22. Лісове господарство. Такий дисбаланс між рівнями значеннями двох індикаторів може свідчити, що кожен із них відображає власний набір характеристик та спирається на різні джерела даних.

Поєднання соціологічних вимірів із поглибленим галузевим аналізом, зокрема із використанням результатів щорічного фінансового контролю декларантів, має формувати основу для системного бачення корупційних ризиків у цих сферах. Це дозволить державі завчасно розробляти узгоджені стратегії та плани, спрямовані на запобігання й протидію корупції на галузевому рівні.

Сфери для яких: I_2 – високі значення, I_4 – низькі значення (квадрант IV)

Аналіз даних у IV квадранті показує, що у сферах *S6. Діяльність сервісних центрів МВС, S25. Послуги з підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення, S34. Гуманітарна допомога* у зв'язку зі збройною агресією РФ проти України, респонденти, які з ними взаємодіють, *фіксують високий рівень корупції* за результатами соціологічних вимірів. Проте ці оцінки не знаходять підтвердження у вигляді значної кількості «результативних» перевірок декларацій посадовців, що працюють у цих сферах. Одним із можливих пояснень є порівняно невелика чисельність осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування у цих сферах. Це зумовлює і меншу частку представників, які можуть потрапити до вибірки для проведення перевірок декларацій, у порівнянні з іншими сферами.

Водночас, з огляду на високу чутливість цих сфер до потенційних зловживань, важливо забезпечити підвищену увагу й громадський моніторинг з боку медіа та неурядових організацій – як до декларацій посадовців, так і до відповідності їх способу життя задекларованим даним. Це особливо актуально для *сфери надання гуманітарної допомоги*, де навіть за невеликої кількості залучених осіб масштаби негативного впливу корупційних практик на вразливі групи населення можуть бути значними.

3. Особливості взаємозв'язку компонентів: K3. Притягнення до відповідальності за корупцію / K4. Порушення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування

Взаємозв'язок сфер із високими значеннями за індикаторами I_3 та I_4 (I квадрант)

Кореляція індикаторів: I_3 / I_4

I_3 . Кількість осіб, які вчинили корупційні кримінальні правопорушення

I_4 . Показник оцінки порушення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування

За результатами аналізу зафіксовано **високий рівень кореляції** між нормалізованими значеннями індикаторів, що відображають характеристики пари компонентів – **притягнення до відповідальності за корупційні правопорушення та порушення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування**. Коефіцієнт лінійної кореляції Пірсона становить $r = 0,75$, що свідчить про **сильний позитивний міжкомпонентний зв'язок**. До I квадранта, який об'єднує сфери з індикаторними значеннями, вищими за середні для обох компонентів, увійшла понад третина сфер (12 із 34).

Компонент К3 відображає **кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності за корупційні правопорушення**. Натомість компонент К4 характеризує виявлені за результатами перевірок декларацій порушення вимог фінансового контролю, зокрема ознаки недостовірних відомостей, необґрунтованості активів чи незаконного збагачення (детальніше див. опис Компонента 4, с. ...). Зазначені порушення можуть свідчити лише про потенційний ризик притягнення таких осіб до адміністративної чи кримінальної відповідальності або застосування до їхніх активів *процедури стягнення в дохід держави* відповідно до ст. 290 ЦПК України.

Таким чином, попри те, що обидва компоненти враховують різні ознаки та показники щодо осіб, представників сфер, вони доповнюють один одного у загальній оцінці корупціогенності сфер. Зокрема, результати аналізу показують, що сфери з високими значеннями за компонентом К4 значною мірою збігаються з тими, де у 2021–2024 роках фіксувалася відносно значна кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності за корупційні правопорушення. До таких сфер належать, зокрема: *S5. Діяльність правоохоронних органів із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування, S9. Військова сфера, S16. Контроль і нагляд за господарською діяльністю, S29. Державна та комунальна медицина, S4. Діяльність патрульної поліції, S11. Управління державними підприємствами та іншими господарськими товариствами з часткою держави більше 50%, S22. Лісове господарство*.

З огляду на це, можна зробити попередній висновок, що процедури перевірок декларацій (повних перевірок та контролю щодо повноти їх заповнення) загалом *зорієнтовані на ті самі сфери*, де фіксується притягнення осіб до кримінальної відповідальності за корупційні правопорушення, що свідчить про переважно *відповідне спрямування заходів фінансового контролю*.

Сфери для яких: I₄ – високі значення, I₃ – низькі значення (квадрант II)

У цьому квадранті знаходяться лише дві сфери – *S31. Соціальні послуги та допомоги (оформлення, виплати) різним категоріям громадян та S1. Митна справа*. Для них нормалізоване значення показника оцінки порушення вимог фінансового контролю за результатами перевірок декларацій представників сфер перевищує середній рівень по всіх сферах. Водночас кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності за корупційні правопорушення у 2021–2024 роках, є відносно невеликою (*7 та 9 осіб відповідно, тоді як найменше значення серед групи сфер із високими значеннями за цим індикатором становить 17 осіб*).

Таке поєднання результатів може свідчити про доцільність додаткової уваги з боку правоохоронної системи до цих сфер у контексті виявлення корупційних правопорушень. Хоча «результативні» перевірки декларацій за звітні роки, які входять у період 2021–2023 років, самі по собі не свідчать про виключно корупційну природу виявлених порушень (наприклад, ознак недостовірного декларування), з урахуванням комплексної оцінки корупціогенності цих сфер їх варто розглядати як такі, що потребують додаткового аналізу та уваги в контексті заходів запобігання та протидії корупції.

Сфери для яких: I₃ – високі значення, I₄ – низькі значення (квадрант IV)

До таких сфер відносяться сфери *S33. Надання адміністративних послуг (крім тих, що надаються через ЦНАП / «Дія Центри» та сервісні центри МВС) та S6. Діяльність сервісних центрів МВС*, де вище за середнє по розподілу нормалізоване значення індикатора щодо притягнення осіб до відповідальності за корупцію дещо дисбалансує з низьким показником оцінки порушення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування.

Проте вплив загальних підходів обліку та аналізу даних за цими компонентами (зазначених вище для аналізу сфер у квадранті II) на порівняння результатів залишається актуальним. Дещо вищі показники щодо осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності (29 та 31 особа відповідно), могли бути зумовлені проявами корупціогенності сфери, встановленими досудовим розслідуванням у період 2021–2024 років. Водночас варто враховувати, що ці ж сфери отримали низькі значення «результативної» оцінки порушення вимог фінансового контролю на фоні вищих показників інших

сфер, які пройшли рейтинговий та «повідомчий»¹ відбір декларацій для перевірок переважно у 2024 році (див. розділ «Компонент 4»).

Таким чином, спостережувана різниця між відносно високими значеннями за компонентом К3 та низькими – за компонентом К4 у сферах S33 та S6 радше відображає специфіку формування вихідних даних за компонентами, ніж свідчить про системний дисбаланс відповідних індикаторів корупціогенності для цих сфер.

¹ Підстава для відбору декларацій для проведення *повних перевірок*, яка не враховує «рейтингування» декларацій: *отримання інформації від фізичних та юридичних осіб, із медіа та інших джерел про можливе відображення у декларації недостовірних відомостей* (пп. 3 п. 1 розділу V Порядку проведення повної перевірки).

3.1. Компонент 1 (K1): експертна оцінка поширеності корупції у сферах

1) Індикатор

І. Оцінка експертами сприйняття поширеності корупції у сферах

2) Джерело даних

Відповідно до Методики дослідження за цим компонентом використовуються результати одного виміру, а саме: *експертного опитування «Корупція в Україні 2023: погляд та оцінки експертів»¹*. Опитування проводилось на початку 2024 року за Методикою², розробленою та затвердженою НАЗК.

Це опитування передбачає періодичний зріз думки експертів у сфері запобігання та протидії корупції за визначеними показниками сприйняття корупції та оцінки державної антикорупційної політики і спрямоване передусім на визначення *сфер із найбільшим рівнем поширеності корупції*. Респондентами експертного опитування є (за визначеною вибіркою³) *представники антикорупційного середовища*, які є достатньо обізнаними у питаннях формування та/або реалізації антикорупційної політики, і можуть надавати *достить релевантну оцінку* сприйняття стану ситуації з корупцією в Україні і, зокрема, рівня *поширеності корупції у визначених сферах*.

Для індикатора за вихідні дані взято розрахований *Індекс сприйняття поширеності корупції у сферах* за 5-бальною шкалою⁴ (за результатами відповідей експертів на питання: «На Вашу думку, наскільки корупція поширена в таких сферах?»). При агрегації даних експертного опитування в індикатор за сферою S1 «Митна справа» обрано *максимальне значення* з двох значень розрахованого індексу для базових сфер «Митниця (для фізичних осіб, що не є ФОП)» та «Митниця (для суб'єктів господарювання)».

3) Розрахунок індикатора та аналіз даних

Вихідні дані (Додаток 3) нормалізовано на методологічно визначений розмах варіації ($max=5 - min=1$) та приведено до діапазону за шкалою в межах 0 – 1 (рис. 3.1.).

Нормалізовані значення індикатора розподілено на *три групи* з рівним інтервалом значень ($d=0,174$), зокрема до *групи 1 (високі значення)* увійшли 20 сфер у діапазоні від 0,645 до 0,808 (відповідає вихідному показнику експертного опитування (*Індекс сприйняття поширеності корупції у сферах*) від **3,58 до 4,23** за 5-бальною шкалою).

Наявність у *групі 1* значної кількості сфер ІКС (59% усіх сфер) обумовлений низьким мінімальним показником розподілу – значенням 0,285 для сфери S32 «Діяльність центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП) / «Дія Центрів»». Саме ця сфера, на думку експертів, є відображенням найменшої поширеності корупції та може надалі слугувати орієнтиром для інших сфер у напрямку мінімізації значення цього індикатора.

Середнє значення індикатора за сферами (Avg) – 0,637, його перевищили всі 20 сфер з групи 1.

¹ Аналітичний звіт за результатами експертного опитування «Корупція в Україні 2023: погляд та оцінки експертів». URL: <https://cutt.ly/Tekm0yKz>

² Методика експертного опитування щодо оцінки рівня корупції в Україні. URL: <https://cutt.ly/felAlkUD>

³ *Вибірка експертів* складається з двох категорій фахівців:

1) «*теоретики*» – науковці, аналітики та незалежні експерти, які займаються вивченням явища корупції та її форм, теорії та практики запобігання та протидії корупції, пошуком способів удосконалення антикорупційного та пов'язаного з ним законодавства, практики його застосування, а також представники громадських об'єднань, міжнародних організацій, донорів, медіа, міжнародні експерти, незалежні громадські активісти, які опікуються проблемою корупції в Україні;

2) «*практики*» – представники державних органів / органів місцевого самоврядування, які на загальнодержавному та/або місцевому рівні займаються формуванням та/або реалізацією антикорупційної політики, а також здійснюють досудове розслідування та правосуддя у справах про корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення (НАЗК, НАБУ, САП, ДБР, АРМА, ВАКС, інших державних органів або органів місцевого самоврядування, зокрема уповноважені особи з питань запобігання та виявлення корупції).

⁴ П'ятибальна шкала відповідей щодо поширеності корупції у визначених сферах виглядала так: «5» – дуже поширена, «4» – дещо поширена, «3» – інколи поширена, інколи ні, «2» – майже відсутня, «1» – відсутня. Індекс сприйняття поширеності корупції у сфері є середньозваженим значенням оцінок експертів, які надали відповіді за цією шкалою (варіант «Важко сказати / Відмова» при розрахунку не враховувався).

Рис. 3.1. Результати розрахунку Індикатора І₁Результати розрахунку індикатора І₁

Окремо виділимо 9 сфер, які отримали нормалізоване значення вище за 0,75, що відповідає середній оцінці *сприйняття* експертами *рівня поширеності корупції у сферах вище за 4 бали*:

✓ S1. Митна справа – 4,23;

- ✓ **S9. Військова сфера** (використання та розпорядження нерухомим майном і землями, паливно-мастильними матеріалами тощо; питання призову, проходження служби, забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців) – 4,16;
- ✓ **S18. Будівництво, ремонт та утримання автомобільних доріг державного та місцевого значення** (у т.ч. публічні закупівлі відповідних робіт і послуг) – 4,15;
- ✓ **S15. Архітектурно-будівельний контроль** – 4,06;
- ✓ **S23. Надання дозволів та видобування корисних копалин** (нафта, газ, вугілля, бурштин, граніт, пісок тощо) – 4,05;
- ✓ **S8. Публічні закупівлі для потреб оборони і національної безпеки, модернізація військової техніки, торгівля зброєю** – 4,04;
- ✓ **S22. Лісове господарство** (заготівля і реалізація деревини, лісовідтворення) – 4,04;
- ✓ **S7. Судова система** (у т.ч., виконання судових рішень) – 4,02;
- ✓ **S21. Земельні відносини, землеустрій та будівництво** – 4.

3.2. Компонент 2 (K2): корупційний досвід респондентів

1) Індикатор

I₂. Частка респондентів, яка мала корупційний досвід у сферах

2) Джерело даних та їх попередня обробка

Відповідно до Методики дослідження для індикатора за цим компонентом використано результати трьох вимірів із двох соціологічних досліджень, а саме:

- **вимір 1:** результати стандартного опитування щодо корупції в Україні за 2024 рік¹ (опитування населення);
- **вимір 2:** результати стандартного опитування щодо корупції в Україні за 2024 рік (опитування представників бізнесу);
- **вимір 3:** результати загальнонаціонального опитування «Стан корупції в Україні 2024: сприйняття, досвід, ставлення» (опитування населення)²

Для індикатора за вихідні дані взято розрахований показник **корупційного досвіду респондентів** (за самооцінкою), серед тих респондентів населення та бізнесу, які контактували з певною сферою (тобто звертались до відповідних органів/установ, контактували з посадовцями, представниками організацій тощо), зокрема **частку респондентів (%)**, які **вказали, що стикалися з корупцією** (особисто або члени сім'ї – для населення / особисто або працівники підприємства, як його представники – для бізнесу) **протягом останніх 12 місяців, тобто вони давали (пропонували) або від них вимагали хабаря, використовували зв'язки тощо**.

Особливості використання окремих сфер за виміром 3 для розрахунку цього індикатора та ІКС загалом, зокрема віднесення вихідних показників результатів дослідження до сфер ІКС (*імпутація даних методом «cold-deck»*), відображено в Методиці дослідження.

За виміром 3 проведено *власний додатковий розрахунок* корупційного досвіду респондентів за відповідним масивом даних, оскільки у цьому дослідженні у кожній сфері відповіді (результати) отримувались окремо за 3-ма питаннями-складовими (*пропонували хабаря, вимагали хабаря, використовували зв'язки*). Окремі отримані розрахункові дані звірено з даними інтерактивної візуалізації, яка відображає результати соціологічних досліджень проведених у 2007-2024 роках³, що використовуються, зокрема, у вимірі 3.

¹ Аналітичний звіт за результатами опитування «Корупція в Україні 2024: розуміння, сприйняття, поширеність» за Методикою стандартного опитування щодо корупції в Україні. Дослідження, що включало опитування населення та представників бізнесу, проведене у вересні - листопаді 2024 року соціологічною компанією Info Sapiens. URL: <https://cutt.ly/RrPjVMle>

² Результати опитування «Стан корупції в Україні 2024: сприйняття, досвід, ставлення», організованого Раєт та проведеного КМІС в рамках Програми сприяння громадській активності «Долучайся!» (ENGAGE) у червні-серпні 2024 року. Вибірка серед загального населення – 10 121 осіб. URL: <https://cutt.ly/BrPj7Cdc>

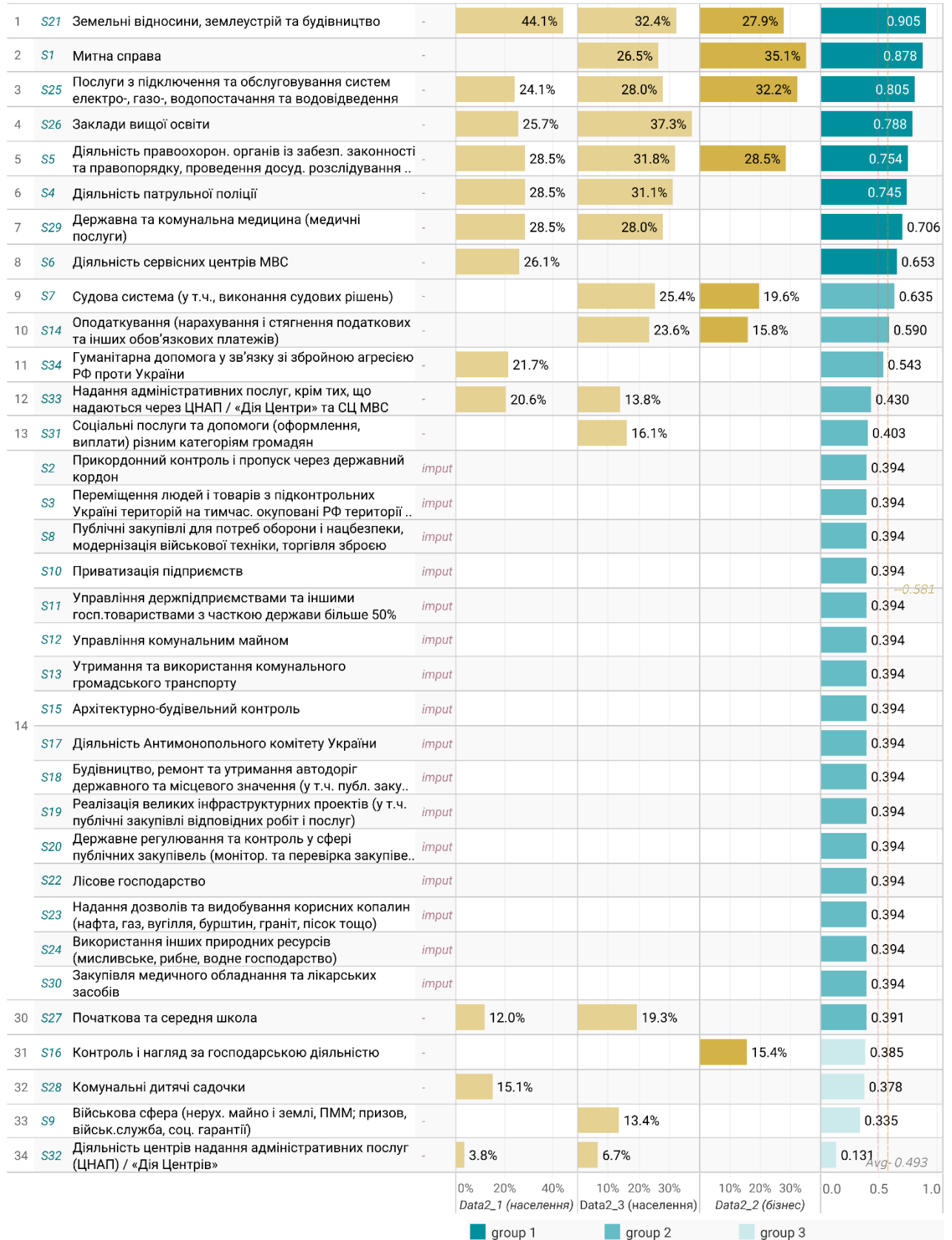
³ Інтерактивна візуалізація за результатами соціологічних опитувань «Стан корупції в Україні: сприйняття, досвід, ставлення», проведених у період 2007 – 2024 років. URL (дані з <https://web.archive.org/>): <https://cutt.ly/ArRwldhx>.

3) Розрахунок індикатора та аналіз даних

Наявні вихідні дані за всіма вимірами *нормалізовано* на методологічно визначений розмах варіації ($max=40\% - min=0\%$) та приведено до діапазону за шкалою в межах 0 – 1 (рис. 3.2.). Загалом *охоплено вимірами 18* сфер ІКС із 34, зокрема отримано вихідні дані за результатами досліджень за виміром 1 – для 12 сфер, за виміром 2 – для 7 сфер, за виміром 3 – для 14 сфер.

Рис. 3.2. Результати розрахунку Індикатора І₂

Результати розрахунку індикатора І₂

Для **агрегації даних в індикатор** визначалось максимальне значення з двох нормалізованих показників корупційного досвіду *бізнесу та населення*, водночас значення для населення є середнім арифметичним значень показників за двома різними дослідженнями (*вимір 1 та вимір 3*) у разі наявності відповідних даних.

Для сфер, за якими після нормалізації та агрегування даних (за всіма вимірами) були відсутні нормалізовані значення за Індикатором I_2 , застосовувалась процедура **імпутації даних**: такі сфери були заповнені значенням першого квартиля (Q_1) з діапазону нормалізованих значень наявних даних для сфер.

Значення Q_1 (0,394)¹ відокремлює найнижчу чверть ранжованого розподілу наявних даних (25%; значення для 5 сфер) і знаходиться вище за нормалізований показник для сфери «S27. Початкова та середня школа» (0,391) (див. рис.3.2).

Таке значення було віднесено до 16 сфер ІКС. Як зазначено у Методиці дослідження, визначений метод імпутації даних, який використовує значення, що відокремлює чверть найнижчих значень наявних даних за сферами, є порівняно адекватним способом вирішення проблеми відсутності даних з огляду на те, що у більшості сфер корупційний досвід може мати не менше значення, враховуючи результати якісних аналітичних досліджень за цими сферами².

Нормалізовані значення індикатора розподілено на три групи з рівним інтервалом значень ($d=0,258$).

Зокрема, до **групи 1 (високі значення)** увійшли 8 сфер у діапазоні від 0,653 до 0,905:

- ✓ S21. *Земельні відносини, землеустрій та будівництво*;
- ✓ S1. *Митна справа*;
- ✓ S25. *Послуги з підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення*;
- ✓ S26. *Заклади вищої освіти*;
- ✓ S5. *Діяльність правоохоронних органів із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування* (крім діяльності патрульної поліції, сервісних центрів МВС);
- ✓ S4. *Діяльність патрульної поліції*;
- ✓ S29. *Державна та комунальна медицина (медичні послуги)*;
- ✓ S6. *Діяльність сервісних центрів МВС*.

Тобто, у групу з високими значеннями увійшли ті сфери, які хоча б за одним з вимірів складників індикатора, мають вихідне значення більше за 26% респондентів, які за результатами соціологічного дослідження заявили про наявність корупційного досвіду (стикалися з корупцією протягом останніх 12 місяців).

Середнє значення індикатора за сферами (Avg) (з урахуванням процедури імпутації даних) складає 0,493, середнє ж значення для сфер охоплених вимірами – 0,581. Саме на останнє середнє значення нормалізованого показника корупційного досвіду варто орієнтуватись при визначенні **високого рівня корупційної взаємодії у сферах**, оскільки він базується на фіксованих даних. Цей показник (окрім зазначених вище сфер) подолали ще 2 такі сфери:

- ✓ S7. *Судова система* (у т.ч., виконання судових рішень);
- ✓ S14. *Оподаткування* (нарахування і стягнення податкових та інших обов'язкових платежів).

¹ Значення Q_1 для діапазону нормалізованих значень наявних даних для 18 сфер за індикатором I_2 розраховано у програмі MS Excel (функція PERCENTILE.INC).

² У Методиці дослідження зазначається, що *перший квартиль вибірки (Q_1)* може бути кращим показником для імпутації ніж середнє/медіанне чи мінімальне значення вибірки. Водночас вбачається зрозумілою проблема застосованого методу імпутації даних – для окремих сфер корупційна «навантаженість» досвіду може бути вищою за Q_1 .

3.3. Компонент 3 (КЗ): притягнення до відповідальності за корупцію

1) Індикатор

Із. Кількість осіб, які вчинили корупційні кримінальні правопорушення

2) Джерело даних та їх попередня обробка

За цим компонентом використано відомості з Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення (далі – Реєстр)¹, який адмініструє НАЗК.

Обробка даних (записів) з Реєстру для обрахунку індикатора за цим компонентом проводилась за таким загальним алгоритмом:

1. Використано дані щодо осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності за вчинення корупційних правопорушень (за статтями відповідно до примітки до статті 45 КК України), судові рішення щодо яких набрали законної сили за останні 4 роки, що передують року, в якому проводиться визначення ІКС (далі – Період обліку), зокрема для Індексу ІКС – 2025 використано рішення за 2021 – 2024 роки.

2. З отриманого переліку записів за результатами якісного аналізу судових рішень відкинута (вилучена) записи щодо правопорушень, які були вчинені не в роки Періоду обліку (тобто для Індексу ІКС – 2025 – раніше 2021 року).

Обрання такого чотирьохрічного періоду використання статистичних даних дає можливість збалансувати відхилення (екстремальні викиди) щодо правопорушень у сферах за окремими роками та врахувати достатньо значний часовий інтервал від дня вчинення корупційного правопорушення до набрання законної сили рішенням суду у відповідних провадженнях².

Такий підхід щодо чотирьохрічного періоду обліку дещо заважає обліковувати дані щодо притягнення осіб до відповідальності за окремими сферами (*проміжок часу від виявлення факту вчинення правопорушення до притягнення до відповідальності особи може перевищувати 4 роки*). Проте розширення періоду обліку скоріше спотворить релевантність вихідного розподілу в контексті застосування даних для розрахунку ІКС, ніж додасть вартісності.

Частково проблему мінімальних та нульових значень для сфер вирішено шляхом застосування процедури вінсоризації вихідних даних (див. нижче).

3. За результатами якісного аналізу кожного судового рішення (крім тих, посилання на які відсутні/не відображались) проводилась процедура віднесення відповідних записів до однієї зі сфер ІКС, у межах якої було вчинено правопорушення (якщо було можливим співставити записи з певною «тематичною» сферою).

Окремі особливості обробки даних та віднесення записів до певних сфер (зокрема до сфери «S4. Патрульна поліція»³) відображено у Методиці дослідження.

Результати обробки даних для Індексу ІКС – 2025

З урахуванням вищезазначених підходів щодо обробки даних було оброблено 6173 записи з Реєстру, зокрема проаналізовано судові рішення стосовно осіб. Із них використано для визначення Індексу ІКС – 2025 4787 записів (78%), які були розподілені за відповідними сферами ІКС, та підсумовано кількість записів за кожною з таких сфер (рис.3.3.).

До сфери «S4. Патрульна поліція» було віднесено 3404 записи щодо вчинення кримінальних правопорушень (71% від записів по всіх сферах), прикметно, що 99,6% з них – за ст. 369 КК України⁴.

¹ Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення. URL: <https://cutt.ly/qekmoFuc>

² Збільшення такого Періоду обліку є недоцільним щодо більшості сфер з огляду на те, що окремі правопорушення, вчинені раніше, можуть втратити актуальність для визначення корупційності сфер у рік дослідження (наприклад, корупційні практики, які мали місце 5 років тому, вже можуть бути усуненими (викоріненими) або мінімізованими нормативно-правовим регулюванням, впровадженням електронних сервісів тощо).

³ До сфери «S5. Патрульна поліція» віднесено також записи щодо корупційних правопорушень за ст. 369 КК України, зафіксовані представниками інших структурних підрозділів поліції (дільничні офіцери поліції, представники відділів превенції), пов'язаних, як правило, із виявленням вчинення адміністративних правопорушень на первинному рівні взаємодії з правопорушниками (правил дорожнього руху, фіксація фактів домашнього насильства, виявлення наркотичних препаратів тощо), що є ідентичним із фіксацією таких самих правопорушень представниками патрульної поліції (до початку кримінального провадження).

⁴ *Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі* (ст. 369 КК України).

Сфера «*S4. Патрульна поліція*» є дещо відокремленою від інших сфер та унікальною в контексті цього дослідження. Це зумовлено тим, що діяльність патрульних поліцейських як представників правоохоронної структури, які відповідають, зокрема, за дотримання антикорупційного законодавства, якраз і спрямована на фіксування корупційного способу вирішення проблем громадянами та, відповідно, протидію йому. Обліковуванню фактів вчинення правопорушення сприяє автоматична відеофіксація корупційної взаємодії (контакту) з порушником.

Достатньо високі статистичні показники в цій сфері, з одного боку, є наслідком доволі великої кількості службовців патрульної поліції, порівняно з іншими органами та інституціями, а з іншого – результатом доволі ефективної роботи поліцейських із протидії вчиненню корупційних правопорушень саме у побутовій сфері, яка має значне корупційне «навантаження». Цікавим також є феномен ментальності окремих громадян, які через схильність до вирішення власних проблем корупційними методами «додають» до того чи іншого адміністративного правопорушення ще й корупційне кримінальне, за що законодавство передбачає значно серйозніші санкції.

3) Розрахунок індикатора та аналіз даних

У контексті дотримання завдання Індексу ІКС щодо визначення оцінки рівня корупціогенності сфери віднесення кількісних показників за сферою «*S4. Патрульна поліція*» в повному обсязі до загальної вибірки за сферами, і, відповідно, подальший розрахунок та використання нормалізованого значення такого показника за методом MIN-MAX (дорівнюватиме $=1$), не може бути адекватним та збалансованим підходом відносно інших сфер, оскільки це призведе до того, що нормалізовані значення за більшістю сфер будуть мінімальними ($<0,1$) і не відображатимуть змістовний внесок інших сфер за цим компонентом в ІКС.

Прогнозуючи таку ситуацію, було застосовано такий методично визначений покроковий **підхід до обрахунку нормалізованого значення індикатора** за цим компонентом, що базується на процедурах *вінсоризації та трансформації* даних:

1. Для уникнення за компонентом КЗ наявності нульових показників та мінімізації негативного впливу (надмірного домінування) екстремально великих значень в алгоритмі агрегації індикатора проведено **вінсоризацію вихідних (початкових) даних**, тобто зміщення спостережень у хвостах вихідного розподілу набору даних до максимального та мінімального значень, зокрема визначених процентилями (з урахуванням округлення до цілого числа та застосуванням окремої умови), а саме:

- для кожної змінної (сфери) значення, що перевищували 95-процентиль¹ (95%) опускаються (зменшуються) до його рівня.

За результатами аналізу даних значення **95%**, що дорівнює **383** записи, набули дві сфери «*S4. Патрульна поліція*» та «*S2. Прикордонний контроль і пропуск через державний кордон*».

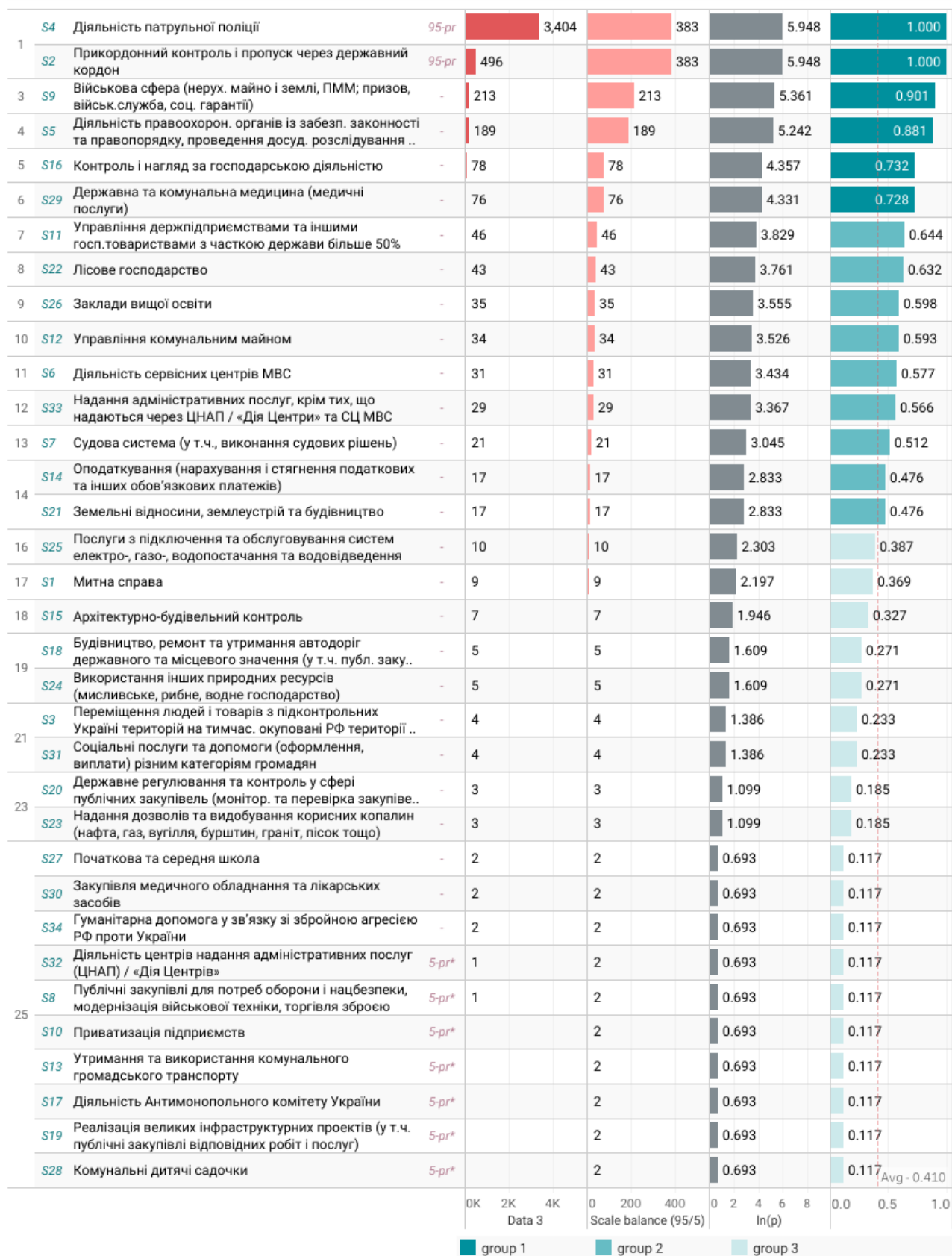
- значення за сферами, що менші за 5-процентиль (5%), піднімаються до його рівня (набувають значення 5%) або набувають значення, що дорівнює 2 (тобто застосовується окрема умова), якщо зазначений процентиль є меншим ($=1$); цього ж значення набувають і сфери, які мали нульовий показник (не було зафіксовано статистичних даних).

За результатами аналізу визначено **5%**, що дорівнює 1 запису. Тож було застосовано окрему умову: значення **2** набуло дві сфери, які мали такий же вихідний показник (*S32* та *S8*), такого ж значення (2) набули і 5 сфер, щодо яких були відсутні записи у Реєстрі за Період обліку або правопорушення були вчинені не в роки Періоду обліку (раніше 2021 року).

2. Для збалансування даних щодо кількості осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності (*p*) за переліком сфер ІКС, зокрема значних розривів між досить високими значеннями вихідних показників в окремих сферах і відносно низьких у більшості сфер, з метою зменшення такої асиметрії розподілу та його наближення до нормального здійснено **трансформацію даних** методом логарифмування – $\ln(p)$.

3. Після цієї операції проведено **нормалізацію** вже логарифмованих значень даних ($\ln(p)$) за методом MIN-MAX на методологічно визначений розмах варіації ($max = \ln(95\%) - min = 0$) та приведено до діапазону за шкалою в межах 0 – 1 (рис. 3.3.).

¹ Процентилі розраховано в програмі MS Excel (функція PERCENTILE.INC).

Рис. 3.3. Результати розрахунку Індикатора І₃Результати розрахунку індикатора І₃

Нормалізовані значення індикатора розподілено на три групи з рівним інтервалом значень ($d=0,294$), зокрема до **групи 1 (високі значення)** увійшли 6 сфер у діапазоні від 0,728 до 1:

- ✓ S4. Діяльність патрульної поліції;
- ✓ S2. Прикордонний контроль і пропуск через державний кордон;

- ✓ **S9. Військова сфера** (використання та розпорядження нерухомим майном і землями, паливно-мастильними матеріалами тощо; питання призову, проходження служби, забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців);
- ✓ **S5. Діяльність правоохоронних органів із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування** (крім діяльності патрульної поліції, СЦ МВС);
- ✓ **S16. Контроль і нагляд за господарською діяльністю;**
- ✓ **S29. Державна та комунальна медицина (медичні послуги).**

Таким чином, до групи з високими значеннями індикатора увійшли сфери, до яких було віднесено більше 75 записів з Реєстру. Ураховуючи наявний відрив у кількості записів у Реєстрі між останньою сферою групи 1 та наступною сферою (46 записів), можна стверджувати, що таке математичне групування справді виокремлює сфери з підвищеним рівнем кримінальної відповідальності їх представників.

До групи 2 (середні значення) увійшли 9 сфер із нормалізованими значеннями від 0,476 до 0,644 (відповідає діапазону записів у Реєстрі від 17 до 46).

Середнє значення індикатора за сферами (Avg) – 0,410, його перевищили всі 15 сфер з груп 1 та 2, які мали вихідний показник записів у Реєстрі від 17 і більше.

3.4. Компонент 4 (K4): порушення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування

1) Індикатор

I₄. Показник оцінки порушення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування

2) Джерело даних та їх попередня обробка

За цим компонентом використано відомості за результатами двох видів *фінансового контролю щодо декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування* (далі – декларації), які проведені та оприлюднені НАЗК¹:

- повні перевірки декларацій;
- контроль щодо повноти заповнення декларацій.

Надалі в цьому звіті вищенаведені види фінансового контролю загалом зазначатимуться як *перевірки декларацій*.

Обробка даних для обрахунку індикатора за цим компонентом проводились за таким методично визначеним алгоритмом:

1. Використано дані щодо осіб (суб'єктів декларування):

- стосовно яких станом на 30.06.2025 були оприлюднені результати *перевірок декларацій, проведених НАЗК у 2024 році та I півріччі 2025 року* та які були подані суб'єктами декларування за один або кілька звітних років у межах періоду 2021–2023 років);

- щодо яких за результатами вищезазначених перевірок декларацій встановлено ознаки декларування недостовірних відомостей, ознаки необґрунтованості активів чи незаконного збагачення.

2. Відповідні особи за результатами аналізу (за посадою/місцем роботи) віднесені (у разі можливості) до однієї зі сфер ІКС, тобто встановлено зв'язок між сферами ІКС та суб'єктами декларування, які є представниками таких сфер².

Результати обробки даних для Індексу ІКС – 2025

Відповідно до вищезазначених підходів щодо обробки даних було використано результати 616 перевірок декларацій стосовно 519 унікальних осіб. За результатами аналізу даних надалі відібрано для використання для розрахунку індикатора за цим компонентом відомості стосовно **286** осіб (55%), з них

¹ Результати діяльності НАЗК: Повні перевірки декларацій; Контроль щодо повноти заповнення декларацій. Вебсайт НАЗК. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/category/monitoring-diyalnosti-nazk/>

² При обробці даних не враховувались відомості щодо суб'єктів декларування, декларації яких *вилучено з публічної частини Реєстру*, з огляду на відсутність в оприлюднених довідках про результати перевірки даних для ідентифікації певної сфери (місце роботи, посада).

за результатами повних перевірок декларацій – 246, проведеного контролю щодо повноти заповнення декларації – 40. Саме ці особи були розподілені за відповідними «тематичними» сферами ІКС.

3) Розрахунок індикатора та аналіз даних

Вихідне значення індикатора для кожної зі сфер ІКС, а саме **показник оцінки порушення вимог фінансового контролю**, розраховувався в такому порядку:

1) обчислено індивідуальний показник оцінки порушення особою (суб'єктом декларування) вимог фінансового контролю (далі – індивідуальний показник порушення) відповідно до встановленої кількості балів¹ за виявлені за результатами перевірки декларації ознаки недостовірних відомостей, необґрунтованості активів чи незаконного збагачення, при цьому бали за окремі ознаки стосовно однієї особи підсумовувались:

	Ознаки порушень вимог фінансового контролю	Кількість балів
1	ч. 4 ст. 172 КУпАП (<i>недостовірні відомості</i>)	1
2	ч. 1. ст. 366-2 КК України (<i>недостовірні відомості</i>)	2
3	ч. 2. ст. 366-2 КК України (<i>недостовірні відомості</i>)	3
4	ст. 290 ЦПК України (<i>необґрунтовані активи</i>)	4
5	ст. 368-5 КК України (<i>незаконне збагачення</i>)	5

Загалом, із 286 осіб, дані про порушення вимог фінансового контролю яких були використані для розрахунку індикатора, за результатами перевірки декларацій у 281 випадку виявлено ознаки подання *недостовірних відомостей*, у 13 – *необґрунтованості активів*, а у 5 – *незаконного збагачення*.

2) загальний показник оцінки порушення вимог фінансового контролю за сферою (р) обраховувався шляхом підсумовування окремих індивідуальних показників.

При розробці методики дослідження прогнозувалось, що пряме використання вихідних даних цього індикатора (показник оцінки порушення вимог фінансового контролю) для їх нормалізації, з метою наступного агрегування цих даних в Індекс ІКС, може певним чином спотворювати результат завдання дослідження щодо визначення оцінки рівня корупціогенності сфер.

Зокрема, з одного боку, використання невеликого масиву відібраних даних «результативних» перевірок декларацій (у яких встановлені ознаки правопорушень/ необґрунтованості активів) та неможливість віднести певних осіб до жодної зі сфер ІКС може призвести до низького показника оцінки порушення вимог фінансового контролю для окремих сфер.

І навпаки, віднесення до загального розподілу даних за сферами кількісних вихідних показників за низкою сфер у повному обсязі, коли такі показники є переважаючими відносно інших сфер, і відповідно, розрахунок нормалізованого значення такого показника за методом MIN-MAX та його подальше використання не можуть бути адекватним та збалансованим підходом відносно інших сфер, оскільки це призведе до того, що нормалізовані значення за більшістю сфер будуть мінімальними (<0,1) і не відображатимуть змістовний внесок інших сфер за цим компонентом в ІКС.

З огляду на зазначене, було застосовано такий методично визначений покроковий **підхід до обрахунку нормалізованого значення індикатора** за цим компонентом, що базується на процедурах *вінсоризації* та *трансформації* даних (аналогічно до обробки вихідних даних за компонентом К3):

1. Для уникнення за компонентом К4 наявності нульових показників та мінімізації негативного впливу (надмірного домінування) екстремально великих значень в алгоритмі агрегації індикатора проведено **вінсоризацію вихідних (початкових) даних** (показників оцінки порушення вимог фінансового контролю за сферами ІКС), тобто зміщення спостережень у хвостах вихідного розподілу набору даних до максимального та мінімального значень, зокрема визначених процентилями (з урахуванням округлення до цілого числа та застосування окремої умови), а саме:

- для кожної змінної (сфери) значення, що перевищували 95-процентиль² (95%) опускаються (зменшуються) до його рівня.

¹ Підходи до розподілу балів, що поєднують законодавчо визначені фінансові критерії правопорушень та методологічну логіку формування «корупціогенного навантаження» для сфер, викладені в Методиці дослідження.

² Процентилі розраховано в програмі MS Excel (функція PERCENTILE.INC).

За результатами аналізу даних значення **95%**, що дорівнює **77** балів, набули дві сфери «S5. Діяльність правоохоронних органів із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування (крім діяльності патрульної поліції, сервісних центрів МВС)» та «S9. Військова сфера (використання та розпорядження нерухомим майном і землями, паливно-мастильними матеріалами тощо; питання призову, проходження служби, забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців)».

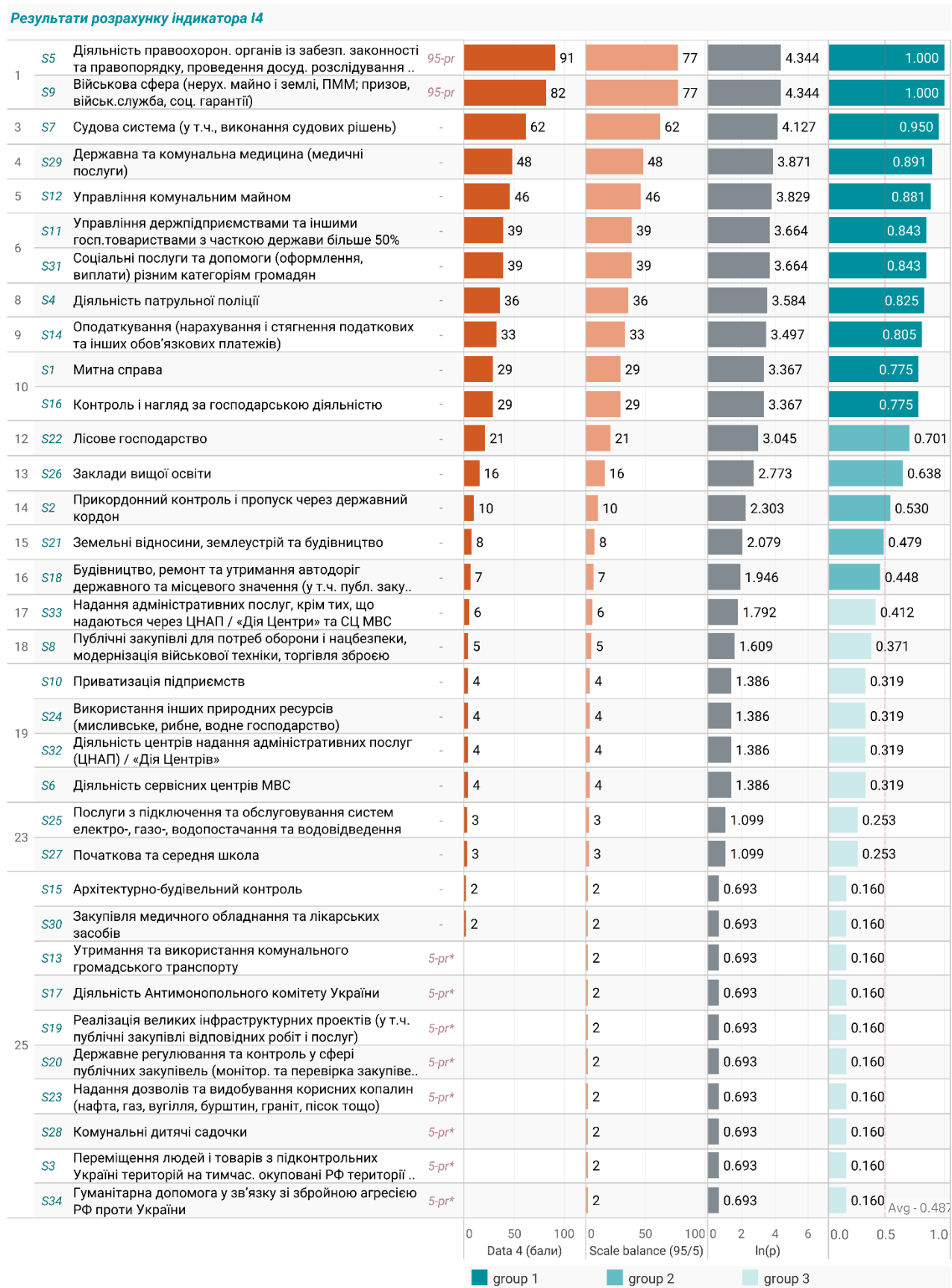
- значення за сферами, що менші за 5-перцентиль (5%), піднімаються до його рівня (набувають значення 5%) або набувають значення, що дорівнює 2 (тобто застосовується окрема умова), якщо зазначений перцентиль є меншим (=1); цього ж значення набувають і сфери, які мали нульовий показник (не було зафіксовано статистичних даних).

За результатами аналізу визначено **5%**, що дорівнює **2** бала. Тож було застосовано окрему умову: значення **2** набуло вісім сфер (S13, S17, S19, S20, S23, S28, S3, S34), до яких не було віднесено осіб, стосовно яких були б наявними «результативні» перевірки декларацій (встановлені ознаки правопорушень/ необґрунтованості активів), відібраних та проаналізованих відповідно до вищезазначеного алгоритму.

2. Для збалансування вихідних даних щодо *показників оцінки порушення вимог фінансового контролю (p)* за переліком сфер ІКС, зокрема значних розривів між досить високими значеннями вихідних показників в окремих сферах і відносно низьких у більшості сфер, з метою зменшення такої асиметрії розподілу та його наближення до нормального здійснено **трансформацію даних** методом логарифмування – $\ln(p)$.

3. Після цієї операції проведено **нормалізацію** вже логарифмованих значень даних ($\ln(p)$) за методом MIN-MAX на методологічно визначений розмах варіації ($max = \ln(95\%) - min = 0$) та приведено до діапазону за шкалою в межах 0 – 1 (рис. 3.4.).

Рис. 3.4. Результати розрахунку Індикатора І4

Нормалізовані значення індикатора розподілено на три групи з рівним інтервалом значень ($d=0,280$), зокрема до групи 1 (високі значення) увійшли 11 сфер у діапазоні від 0,775 до 1:

✓ **S5. Діяльність правоохоронних органів із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування (крім діяльності патрульної поліції, СЦ МВС);**

- ✓ *S9. Військова сфера* (використання та розпорядження нерухомим майном і землями, паливно-мастильними матеріалами тощо; питання призову, проходження служби, забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців);
- ✓ *S7. Судова система* (у т.ч., виконання судових рішень);
- ✓ *S29. Державна та комунальна медицина (медичні послуги);*
- ✓ *S12. Управління комунальним майном;*
- ✓ *S11. Управління державними підприємствами та іншими господарськими товариствами з часткою держави більше 50%;*
- ✓ *S31. Соціальні послуги та допомоги (оформлення, виплати) різним категоріям громадян;*
- ✓ *S4. Діяльність патрульної поліції;*
- ✓ *S14. Оподаткування* (нарахування і стягнення податкових та інших обов'язкових платежів);
- ✓ *S1. Митна справа;*
- ✓ *S16. Контроль і нагляд за господарською діяльністю;*

Тобто групу з високими значеннями індикатора утворили сфери, які мали вихідний показник оцінки порушення вимог фінансового контролю від 29 балів до 91 бала.

До групи 2 (середні значення) увійшли 5 сфер із нормалізованими значеннями від 0,448 до 0,701.

Середнє значення індикатора за сферами (Avg) – 0,487, його перевищили 14 сфер: всі сфери групи 1 та три сфери з групи 2: «S22. Лісове господарство», «S26. Заклади вищої освіти», «S2. Прикордонний контроль і пропуск через державний кордон», які мали вихідний показник від 10 балів і більше.

Загальні коментарі щодо результатів розрахунку індикатора за Компонентом 4.

Важливість та цінність використання даних результатів двох видів фінансового контролю (повні перевірки та контроль щодо повноти заповнення декларацій) щодо декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, для обрахунку індикатора за окремими сферами ІКС обумовлена зокрема таким.

Правила відбору декларацій для обох видів перевірок переважно ґрунтуються на результатах проведених їх певних «рейтингувань» / «ранжувань»¹. Таким чином, перелік осіб, щодо яких проводились повні перевірки декларацій чи контроль повноти їх заповнення містить найбільш «проблемні» декларації і відповідно є певною вибіркою (відображає зріз верхньої частини упорядкованого «ризикованого» масиву), яка і була використана для характеристики сфер, до яких цих осіб можна віднести.

Використання для обрахунку індикатора вже вихідних «результативних» даних перевірок (за якими встановлено ознаки декларування недостовірних відомостей, незаконного збагачення або необґрунтованості активів) та їх віднесення до сфер ІКС формує конкретний числовий вимір для індикатора цього компонента.

Необхідно відзначити таку третю підставу для відбору декларацій для проведення повних перевірок (крім двох визначених пп. 1 та пп. 2 п. 1 розділу V Порядку проведення повної перевірки²), яка не враховує «рейтингування» декларацій: отримання інформації від фізичних та юридичних осіб, із медіа та інших джерел про можливе відображення у декларації недостовірних відомостей (пп. 3

¹ Черговість відбору декларацій для проведення їх повних перевірок визначена Порядком проведення повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (далі – Порядок проведення повної перевірки), за двома з трьох складових (пп. 1 та пп. 2 п. 1 розділу V), враховує здійснення програмними засобами Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (далі – Реєстр), оцінки ризиків декларації (за результатами проведеного логічного та арифметичного контролю), результатом чого є розрахований показник рейтингу ризику декларації. Саме з урахуванням такого показника здійснюється відбір декларацій для проведення їх повної перевірки;

Контроль щодо повноти заповнення декларацій, що проводиться НАЗК через уповноважених осіб (вторинний контроль), враховує результати розрахованого Реєстром щодо всіх декларацій в автоматичному режимі показника ступеня повноти відомостей у декларації (первинний контроль). Такий контроль проводиться, починаючи від декларацій, що мають найвищий показник ступеня повноти відомостей у декларації.

² Порядок проведення повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, затверджений наказом НАЗК 29.01.2021 № 26/21, зареєстрований у Міністерстві юстиції України від 05.02.2021 за № 158/35780. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0158-21#Text>.

п. 1 розділу V Порядку проведення повної перевірки). Водночас такий «повідомчий» аспект врахування при відборі декларацій для проведення повної перевірки певний чином буде містити акцент на певних посадах, категоріях осіб, а отже і сферах, які можуть бути найбільш ризикованими стосовно порушення вимог фінансового контролю.

З іншого боку, відбір декларацій за цією складовою може призводити (загалом або в окремі роки) до надмірної концентрації уваги на певних категоріях осіб. Це, зокрема, може бути наслідком сформованого в суспільстві чи медіа негативного «корупційного» іміджу окремих груп декларантів на тлі викритих фактів корупційних правопорушень (наприклад, упродовж останніх років — працівники правоохоронних органів, ТЦК, члени ВЛК).

Загалом, *надходження зовнішньої інформації* про можливе відображення недостовірних відомостей у декларації (без використання автоматизованих інструментів Реєстру) може слугувати сигналом для зосередження перевірки на певних «проблемних» категоріях суб'єктів декларування, що фактично формує сферальний (галузевий) акцент.

В контексті результатів дослідження Індекс-2025 за компонентом 4 і спрацювала ця третя «повідомча» складова стосовно лідерів рейтингу за вихідним показником оцінки порушення вимог фінансового контролю, де сфери «S5. Діяльність правоохоронних органів із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування» та «S9. Військова сфера», отримали 91 та 82 бала відповідно (наступна за ними сфера «S7. Судова система» - 77 балів), **адже увага суспільства, антикорупційних активістів медіа, структурних підрозділів внутрішньої безпеки до представників цих сфер була дуже прискіплива в останні роки.** Таким чином застосовані в цьому дослідженні процедури *вінсоризації та трансформації вихідних даних* для їх нормалізації були застосовані абсолютно доречно.

Практичне підтвердження цього підходу надає аналіз даних за компонентом 4 дослідження ІКС-2025. Саме третя «повідомча» складова виявила свій вплив на лідерів рейтингу сфер за вихідним показником оцінки порушення вимог фінансового контролю: сфери «S5. Діяльність правоохоронних органів із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування» та «S9. Військова сфера» отримали відповідно 91 та 82 бали (для порівняння: наступна за ними «S7. Судова система» – 77 балів). Це значною мірою пояснюється підвищеною увагою суспільства, антикорупційних активістів, медіа, фізичних та юридичних осіб до представників цих сфер упродовж останніх років. Отже, застосовані в дослідженні процедури вінсоризації та трансформації вихідних даних для їхньої нормалізації були цілком обґрунтованими й релевантними для врахування впливу зовнішніх чинників на вихідний розподіл оціночних балів. Крім того, оскільки для підрахунку даних за цим компонентом вираховувалася конкретна кількість «результативних» перевірок декларацій, то, очевидно, на підсумковий результат за цим показником також впливала фактична кількість осіб, які задіяні в тій чи іншій сфері.

З огляду на вищезазначене, логічним є те, що сфери «S5. Діяльність правоохоронних органів із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування» та «S9. Військова сфера» мають найвищі значення (навіть після нормалізації даних).

Перелік сфер для розрахунку Індексу корупційності сфер суспільного життя

N	Сфера ІКС
S1	Митна справа
S2	Прикордонний контроль і пропуск через державний кордон
S3	Переміщення людей і товарів з підконтрольних Україні територій на тимчасово окуповані РФ території України та навпаки
S4	Діяльність патрульної поліції
S5	Діяльність правоохоронних органів із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування (крім діяльності патрульної поліції, сервісних центрів МВС)
S6	Діяльність сервісних центрів МВС
S7	Судова система (у т.ч., виконання судових рішень)
S8	Публічні закупівлі для потреб оборони і національної безпеки, модернізація військової техніки, торгівля зброєю
S9	Військова сфера (використання та розпорядження нерухомим майном і землями, паливно-мастильними матеріалами тощо; питання призову, проходження служби, забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців)
S10	Приватизація підприємств
S11	Управління державними підприємствами та іншими господарськими товариствами з часткою держави більше 50%
S12	Управління комунальним майном
S13	Утримання та використання комунального громадського транспорту
S14	Оподаткування (нарахування і стягнення податкових та інших обов'язкових платежів)
S15	Архітектурно-будівельний контроль
S16	Контроль і нагляд за господарською діяльністю
S17	Діяльність Антимонопольного комітету України
S18	Будівництво, ремонт та утримання автомобільних доріг державного та місцевого значення (у т.ч. публічні закупівлі відповідних робіт і послуг)
S19	Реалізація великих інфраструктурних проектів (у т.ч. публічні закупівлі відповідних робіт і послуг)
S20	Державне регулювання та контроль у сфері публічних закупівель (моніторинг та перевірка закупівель, контроль фінансових та господарських операцій)
S21	Земельні відносини, землеустрій та будівництво
S22	Лісове господарство
S23	Надання дозволів та видобування корисних копалин (нафта, газ, вугілля, буритин, граніт, пісок тощо)
S24	Використання інших природних ресурсів (мисливське, рибне, водне господарство)
S25	Послуги з підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення
S26	Заклади вищої освіти
S27	Початкова та середня школа
S28	Комунальні дитячі садочки
S29	Державна та комунальна медицина (медичні послуги)
S30	Закупівля медичного обладнання та лікарських засобів
S31	Соціальні послуги та допомоги (оформлення, виплати) різним категоріям громадян
S32	Діяльність центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП) / «Дія Центрів»
S33	Надання адміністративних послуг, крім тих, що надаються через ЦНАП / «Дія Центри» та сервісні центри МВС
S34	Гуманітарна допомога у зв'язку зі збройною агресією РФ проти України

Альтернативний розрахунок вагових коефіцієнтів (метод головних компонент)

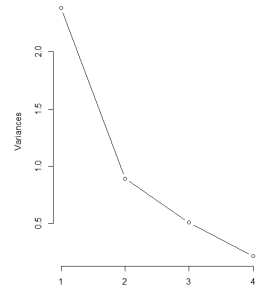
Додатково для перевірки можливості використання при розрахунку Індексу ІКС вибраних вагових коефіцієнтів було апробовано альтернативний підхід до оцінки вагових значень – *метод головних компонент (МГК)*.

МГК передбачає узагальнення даних шляхом перетворення початкових змінних на нові синтетичні компоненти. У низці досліджень¹ цей метод адаптується для визначення вагових значень факторів.

```
> pca$rotation
      PC1      PC2      PC3      PC4
I1 -0.5205209 -0.2917945  0.6894709 -0.4105409
I2 -0.4093785 -0.7374236 -0.4271260  0.3258514
I3 -0.5255657  0.3778478 -0.5506841 -0.5270282
I4 -0.5340860  0.4778006  0.1973330  0.6689681

> summary(pca)
Importance of components:
      PC1      PC2      PC3      PC4
Standard deviation  1.5442  0.9441  0.7131  0.46449
Proportion of Variance 0.5961  0.2228  0.1271  0.05394
Cumulative Proportion 0.5961  0.8189  0.9461  1.00000

> plot(pca, type = "l")
```


Для аналізу було використано програмний пакет RStudio, де опрацьовано *нормалізовані дані за чотирма індикаторами* та проведено розрахунки власних значень і факторних навантажень. Цей підхід передбачав визначення головних компонент у рамках факторного аналізу нормалізованих даних для вибірки ІКС–2025 з 18 сфер (крім 16 сфер, щодо яких для розрахунку Індикатора 2 були використані імпутовані значення).

Спершу було виокремлено 4 головні компоненти, після чого – відповідно до науково-методичних рекомендацій та правила «зламаної тростини» (Broken Stick Rule) – обрано дві головні компоненти, які сумарно пояснюють 81,2% загальної дисперсії (що суттєво перевищує порогові 60%).

Індикатори Індексу ІКС		Обернена матриця компонентів (фактори)				Нормалізована матриця компонентів (фактори) ²				Розрахунок через дисперсію		Вага (ω_i)
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	
I1	Оцінка експертами сприйняття поширеності корупції у сферах.	-0,521	-0,292	0,689	-0,411	0,271	0,085	0,475	0,169	16,15 %		23,7%
I2	Частка респондентів, яка мала корупційний досвід у сферах	-0,409	-0,737	-0,427	0,326	0,168	0,544	0,182	0,106		12,12 %	27,2%
I3	Кількість осіб, які вчинили корупційні кримінальні правопорушення	-0,526	0,378	-0,551	-0,527	0,276	0,143	0,303	0,278	16,47 %		24,2%
I4	Показник оцінки порушення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування	-0,534	0,478	0,197	0,669	0,285	0,228	0,039	0,448	17,00 %		24,9%
Стандартне відхилення		1,544	0,944	0,713	0,464	1	1	1	1	49,62 %	12,12 %	100%
Частка у загальній дисперсії		0,596	0,223	0,127	0,054	0,596	0,223	0,127	0,054	0,596	0,223	
		0,819										

На наступному етапі розрахунку відібрані найбільші власні значення компонент (квадратичні факторні навантаження) за кожним із індикаторів. Зокрема 1 компонента (фактор) навантажує Індикатори I₁, I₃ та I₄ (тобто можна вважати, що експертна думка, показники щодо притягнення до

¹ Nardo M., Saisana M., Saltelli A., Tarantola S. Tools for Composite Indicators Building: EUR 21682 EN, 2005. JRC31473. URL: <https://cutt.ly/IekmTAgN>.

² Нормалізовані квадратичні факторні навантаження.

відповідальності до корупції та щодо порушення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування об'єднані одним фактором), 2-га – відповідає за індикатор I_2 (корупційний досвід респондентів). Ваги індикаторів розраховано як частку квадратичних факторних навантажень від дисперсії фактора, який пояснює даний індикатор (враховуючи його частку в загальній дисперсії).

На наступному етапі розраховано нормалізовані квадратичні факторні навантаження для кожного індикатора.

Перша компонента (PC1) має *високі позитивні навантаження* на *K1* (експертна оцінка поширеності корупції у сферах), *K3* (притягнення до відповідальності за корупцію) та *K4* (порушення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування). Це свідчить, що ці індикатори пов'язані між собою та *відображають спільний правово-експертний вимір* корупції, де поєднано результати експертних оцінок (отриманих від представників інституцій, причетних до запобігання та протидії корупції, а також громадських і міжнародних експертів) з офіційними статистичними показниками щодо притягнення до відповідальності та порушень фінансового контролю.

Друга компонента (PC2) *зосереджена* майже виключно на *K2* (корупційний досвід респондентів), який слабо корелює з індикаторами першої компоненти. Це окремий вимір – вимір особистого корупційного досвіду громадян, який не прив'язаний до інституційних чи експертних даних, але надає *унікальну перспективу для оцінки корупційних практик* через безпосередню взаємодію населення з відповідними сферами.

Отримані ваги індикаторів визначалися як частка квадратичних факторних навантажень від дисперсії відповідної компоненти з урахуванням внеску цієї компоненти у загальну дисперсію. Таким чином, МГК дав змогу підтвердити логіку початкового підходу та водночас емпірично виявити природні групи індикаторів, що відображають різні виміри корупції.

Загалом необхідно враховувати, що для цього розрахунку не були використані дані для 16 вищезазначених сфер, що потенційно могло вплинути на розподіл ваг. Саме тому результати МГК у цьому випадку розглядаються не як остаточна база для розрахунку ІКС, а як аналітичний орієнтир, який дає додаткове розуміння структури зв'язків між індикаторами та дозволяє виділити їхні структурні риси та латентні ознаки.

Вихідні дані за компонентами дослідження та результати їх обробки

Таблиця 1

№	Сфери ІКС	К1. Експертна оцінка поширеності корупції у сферах	
		Дані, бал	П(норм. знач.)
S1	Митна справа	4,23	0,81
S2	Прикордонний контроль і пропуск через державний кордон	3,65	0,66
S3	Переміщення людей і товарів з підконтрольних Україні територій на тимчасово окуповані РФ території України та навпаки	3,51	0,63
S4	Діяльність патрульної поліції	2,88	0,47
S5	Діяльність правоохоронних органів із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування (крім діяльності патрульної поліції, сервісних центрів МВС)	3,82	0,71
S6	Діяльність сервісних центрів МВС	2,94	0,49
S7	Судова система (у т.ч., виконання судових рішень)	4,02	0,76
S8	Публічні закупівлі для потреб оборони і національної безпеки, модернізація військової техніки, торгівля зброєю	4,04	0,76
S9	Військова сфера (використання та розпорядження нерухомим майном і землями, паливно-мастильними матеріалами тощо; питання призову, проходження служби, забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців)	4,16	0,79
S10	Приватизація підприємств	3,66	0,67
S11	Управління державними підприємствами та іншими господарськими товариствами з часткою держави більше 50%	3,9	0,73
S12	Управління комунальним майном	3,75	0,69
S13	Утримання та використання комунального громадського транспорту	3,34	0,59
S14	Оподаткування (нарахування і стягнення податкових та інших обов'язкових платежів)	3,58	0,65
S15	Архітектурно-будівельний контроль	4,06	0,77
S16	Контроль і нагляд за господарською діяльністю	3,84	0,71
S17	Діяльність Антимонопольного комітету України	3,29	0,57
S18	Будівництво, ремонт та утримання автомобільних доріг державного та місцевого значення (у т.ч. публічні закупівлі відповідних робіт і послуг)	4,15	0,79
S19	Реалізація великих інфраструктурних проектів (у т.ч. публічні закупівлі відповідних робіт і послуг)	3,94	0,74
S20	Державне регулювання та контроль у сфері публічних закупівель (моніторинг та перевірка закупівель, контроль фінансових та господарських операцій)	3,5	0,63
S21	Земельні відносини, землеустрій та будівництво	4	0,75
S22	Лісове господарство	4,04	0,76
S23	Надання дозволів та видобування корисних копалин (нафта, газ, вугілля, буритин, граніт, пісок тощо)	4,05	0,76
S24	Використання інших природних ресурсів (мисливське, рибне, водне господарство)	3,77	0,69
S25	Послуги з підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення	3,29	0,57
S26	Заклади вищої освіти	3,38	0,60
S27	Початкова та середня школа	2,71	0,43
S28	Комунальні дитячі садочки	2,8	0,45
S29	Державна та комунальна медицина (медичні послуги)	3,44	0,61
S30	Закупівля медичного обладнання та лікарських засобів	3,66	0,67
S31	Соціальні послуги та допомоги (оформлення, виплати) різним категоріям громадян	2,79	0,45
S32	Діяльність центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП) / «Дія Центрів»	2,14	0,29
S33	Надання адміністративних послуг, крім тих, що надаються через ЦНАП / «Дія Центри» та сервісні центри МВС	2,7	0,43
S34	Гуманітарна допомога у зв'язку зі збройною агресією РФ проти України	3,58	0,65

Таблиця 2

№	Сфери ІКС	К2. Корупційний досвід респондентів						
		Вимір 1 (населення)		Вимір 2 (бізнес)		Вимір 3 (населення)		I2 (норм. знач.)
		Дані, %	Норм. знач.	Дані, %	Норм. знач.	Дані, %	Норм. знач.	
S1	Митна справа			35,1	0,88	26,5	0,66	0,88
S2	Прикордонний контроль і пропуск через державний кордон							0,39
S3	Переміщення людей і товарів з підконтрольних Україні територій на тимчасово окуповані РФ території України та навпаки							0,39
S4	Діяльність патрульної поліції	28,5	0,71			31,1	0,78	0,75
S5	Діяльність правоохоронних органів із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування (крім діяльності патрульної поліції, сервісних центрів МВС)	28,5	0,71	28,5	0,71	31,8	0,80	0,75
S6	Діяльність сервісних центрів МВС	26,1	0,65					0,65
S7	Судова система (у т.ч., виконання судових рішень)			19,6	0,49	25,4	0,64	0,64
S8	Публічні закупівлі для потреб оборони і національної безпеки, модернізація військової техніки, торгівля зброєю							0,39
S9	Військова сфера (використання та розпорядження нерухомим майном і землями, паливно-мастильними матеріалами тощо; питання призову, проходження служби, забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців)					13,4	0,34	0,34
S10	Приватизація підприємств							0,39
S11	Управління державними підприємствами та іншими господарськими товариствами з часткою держави більше 50%							0,39
S12	Управління комунальним майном							0,39
S13	Утримання та використання комунального громадського транспорту							0,39
S14	Оподаткування (нарахування і стягнення податкових та інших обов'язкових платежів)			15,8	0,40	23,6	0,59	0,59
S15	Архітектурно-будівельний контроль							0,39
S16	Контроль і нагляд за господарською діяльністю			15,4	0,39			0,39
S17	Діяльність Антимонопольного комітету України							0,39
S18	Будівництво, ремонт та утримання автомобільних доріг державного та місцевого значення (у т.ч. публічні закупівлі відповідних робіт і послуг)							0,39
S19	Реалізація великих інфраструктурних проектів (у т.ч. публічні закупівлі відповідних робіт і послуг)							0,39
S20	Державне регулювання та контроль у сфері публічних закупівель (моніторинг та перевірка закупівель, контроль фінансових та господарських операцій)							0,39
S21	Земельні відносини, землеустрій та будівництво	44,1	1	27,9	0,70	32,4	0,81	0,91
S22	Лісове господарство							0,39
S23	Надання дозволів та видобування корисних копалин (нафта, газ, вугілля, буритин, граніт, пісок тощо)							0,39
S24	Використання інших природних ресурсів (мисливське, рибне, водне господарство)							0,39
S25	Послуги з підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення	24,1	0,60	32,2	0,81	28,0	0,70	0,81
S26	Заклади вищої освіти	25,7	0,64			37,3	0,93	0,79
S27	Початкова та середня школа	12,0	0,30			19,3	0,48	0,39
S28	Комунальні дитячі садочки	15,1	0,38					0,38
S29	Державна та комунальна медицина (медичні послуги)	28,5	0,71			28,0	0,70	0,71
S30	Закупівля медичного обладнання та лікарських засобів							0,39

S31	Соціальні послуги та допомоги (оформлення, виплати) різним категоріям громадян					16,1	0,40	0,40
S32	Діяльність центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП) / «Дія Центрів»	3,8	0,10			6,7	0,17	0,13
S33	Надання адміністративних послуг, крім тих, що надаються через ЦНАП / «Дія Центри» та сервісні центри МВС	20,6	0,52			13,8	0,35	0,43
S34	Гуманітарна допомога у зв'язку зі збройною агресією РФ проти України	21,7	0,54					0,54

Таблиця 3

№	Сфери ІКС	К.3. Притягнення до відповідальності за корупцію			
		Дані, к-сть	Баланс шкали (95%/5%)	ln(p)	I3 (норм. знач.)
S1	Митна справа	9	9	1,39	0,37
S2	Прикордонний контроль і пропуск через державний кордон	496	383	5,75	1,00
S3	Переміщення людей і товарів з підконтрольних Україні територій на тимчасово окуповані РФ території України та навпаки	4	4	1,39	0,23
S4	Діяльність патрульної поліції	3404	383	5,75	1,00
S5	Діяльність правоохоронних органів із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування (крім діяльності патрульної поліції, сервісних центрів МВС)	189	189	4,47	0,88
S6	Діяльність сервісних центрів МВС	31	31	2,40	0,58
S7	Судова система (у т.ч., виконання судових рішень)	21	21	2,64	0,51
S8	Публічні закупівлі для потреб оборони і національної безпеки, модернізація військової техніки, торгівля зброєю	1	2	0,69	0,12
S9	Військова сфера (використання та розпорядження нерухомим майном і землями, паливно-мастильними матеріалами тощо; питання призову, проходження служби, забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців)	213	213	4,77	0,90
S10	Приватизація підприємств		2	0,69	0,12
S11	Управління державними підприємствами та іншими господарськими товариствами з часткою держави більше 50%	46	46	3,56	0,64
S12	Управління комунальним майном	34	34	3,09	0,59
S13	Утримання та використання комунального громадського транспорту		2	0,69	0,12
S14	Оподаткування (нарахування і стягнення податкових та інших обов'язкових платежів)	17	17	2,48	0,48
S15	Архітектурно-будівельний контроль	7	7	1,39	0,33
S16	Контроль і нагляд за господарською діяльністю	78	78	3,78	0,73
S17	Діяльність Антимонопольного комітету України		2	0,69	0,12
S18	Будівництво, ремонт та утримання автомобільних доріг державного та місцевого значення (у т.ч. публічні закупівлі відповідних робіт і послуг)	5	5	1,39	0,27
S19	Реалізація великих інфраструктурних проектів (у т.ч. публічні закупівлі відповідних робіт і послуг)		2	0,69	0,12
S20	Державне регулювання та контроль у сфері публічних закупівель (моніторинг та перевірка закупівель, контроль фінансових та господарських операцій)	3	3	1,10	0,18
S21	Земельні відносини, землеустрій та будівництво	17	17	2,20	0,48
S22	Лісове господарство	43	43	3,09	0,63
S23	Надання дозволів та видобування корисних копалин (нафта, газ, вугілля, буритин, граніт, пісок тощо)	3	3	0,69	0,18
S24	Використання інших природних ресурсів (мисливське, рибне, водне господарство)	5	5	1,10	0,27
S25	Послуги з підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення	10	10	1,95	0,39
S26	Заклади вищої освіти	35	35	2,89	0,60
S27	Початкова та середня школа	2	2	0,69	0,12
S28	Комунальні дитячі садочки		2	0,69	0,12

S29	Державна та комунальна медицина (медичні послуги)	76	76	3,69	0,73
S30	Закупівля медичного обладнання та лікарських засобів	2	2	0,69	0,12
S31	Соціальні послуги та допомоги (оформлення, виплати) різним категоріям громадян	4	4	0,69	0,23
S32	Діяльність центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП) / «Дія Центрів»	1	2	0,69	0,12
S33	Надання адміністративних послуг, крім тих, що надаються через ЦНАП / «Дія Центри» та сервісні центри МВС	29	29	2,94	0,57
S34	Гуманітарна допомога у зв'язку зі збройною агресією РФ проти України	2	2	0,69	0,12

Таблиця 4

№	Сфери ІКС	К.4. Порухення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування			
		Дані, к-сть	Баланс шкали (95%/5%)	ln(p)	I3 (норм. знач.)
S1	Митна справа	29	29	3,37	0,78
S2	Прикордонний контроль і пропуск через державний кордон	10	10	2,30	0,53
S3	Переміщення людей і товарів з підконтрольних Україні територій на тимчасово окуповані РФ території України та навпаки		2	0,69	0,16
S4	Діяльність патрульної поліції	36	36	3,58	0,82
S5	Діяльність правоохоронних органів із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування (крім діяльності патрульної поліції, сервісних центрів МВС)	91	77	4,34	1,00
S6	Діяльність сервісних центрів МВС	4	4	1,39	0,32
S7	Судова система (у т.ч., виконання судових рішень)	62	62	4,13	0,95
S8	Публічні закупівлі для потреб оборони і національної безпеки, модернізація військової техніки, торгівля зброєю	5	5	1,61	0,37
S9	Військова сфера (використання та розпорядження нерухомим майном і землями, паливно-мастильними матеріалами тощо; питання призову, проходження служби, забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців)	82	77	4,34	1,00
S10	Приватизація підприємств	4	4	1,39	0,32
S11	Управління державними підприємствами та іншими господарськими товариствами з часткою держави більше 50%	39	39	3,66	0,84
S12	Управління комунальним майном	46	46	3,83	0,88
S13	Утримання та використання комунального громадського транспорту		2	0,69	0,16
S14	Оподаткування (нарахування і стягнення податкових та інших обов'язкових платежів)	33	33	3,50	0,80
S15	Архітектурно-будівельний контроль	2	2	0,69	0,16
S16	Контроль і нагляд за господарською діяльністю	29	29	3,37	0,78
S17	Діяльність Антимонопольного комітету України		2	0,69	0,16
S18	Будівництво, ремонт та утримання автомобільних доріг державного та місцевого значення (у т.ч. публічні закупівлі відповідних робіт і послуг)	7	7	1,95	0,45
S19	Реалізація великих інфраструктурних проектів (у т.ч. публічні закупівлі відповідних робіт і послуг)		2	0,69	0,16
S20	Державне регулювання та контроль у сфері публічних закупівель (моніторинг та перевірка закупівель, контроль фінансових та господарських операцій)		2	0,69	0,16
S21	Земельні відносини, землеустрій та будівництво	8	8	2,08	0,48
S22	Лісове господарство	21	21	3,04	0,70
S23	Надання дозволів та видобування корисних копалин (нафта, газ, вугілля, буритин, граніт, пісок тощо)		2	0,69	0,16
S24	Використання інших природних ресурсів (мисливське, рибне, водне господарство)	4	4	1,39	0,32
S25	Послуги з підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення	3	3	1,10	0,25
S26	Заклади вищої освіти	16	16	2,77	0,64

S27	Початкова та середня школа	3	3	1,10	0,25
S28	Комунальні дитячі садочки		2	0,69	0,16
S29	Державна та комунальна медицина (медичні послуги)	48	48	3,87	0,89
S30	Закупівля медичного обладнання та лікарських засобів	2	2	0,69	0,16
S31	Соціальні послуги та допомоги (оформлення, виплати) різним категоріям громадян	39	39	3,66	0,84
S32	Діяльність центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП) / «Дія Центрів»	4	4	1,39	0,32
S33	Надання адміністративних послуг, крім тих, що надаються через ЦНАП / «Дія Центри» та сервісні центри МВС	6	6	1,79	0,41
S34	Гуманітарна допомога у зв'язку зі збройною агресією РФ проти України		2	0,69	0,16

Перелік використаних джерел

Перелік основних джерел, які були використані при підготовці Методики дослідження та Аналітичного звіту:

1. Corruption Perceptions Index: Short Methodology Note. URL: .
2. Environmental Performance Index 2022. Technical Appendix. URL: <https://cutt.ly/cekn1kLO>.
3. Environmental Performance Index 2024. URL: <https://epi.yale.edu/downloads/2024-epi-report.pdf>.
4. Environmental Sustainability Index 2005. URL: <https://sedac.ciesin.columbia.edu/es/esi/ESI2005.pdf>.
5. Kamisan N. A. B., Lee M. H., Hussin A. G., Zubairi Y. Z. Imputation techniques for incomplete load data based on seasonality and orientation of the missing values. Sains Malaysiana. 2020. T. 49, № 5. С. 1165–1174. URL: <https://cutt.ly/OezQwOG1>.
6. Kaufmann D., Kraay A., Mastruzzi M. The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues. World Bank Policy Research Working Paper, No. 5430, 2010. URL: <https://ssrn.com/abstract=1682130>.
7. Melcher K., Silipo R. Missing Value Imputation. URL: <https://cutt.ly/jeknMeZS>
8. Nardo M., Saisana M., Saltelli A., Tarantola S. Tools for Composite Indicators Building: EUR 21682 EN, 2005. JRC31473. URL: <https://cutt.ly/lekMTAgN>.
9. Nicoletti G., Scarpetta S., Boylaud O. Summary Indicators of Product Market Regulation with an Extension to Employment Protection Legislation. OECD Economics Department Working Papers, No. 226. OECD Publishing, Paris, 2000. URL: <https://doi.org/10.1787/215182844604>.
10. Nguyen M. A Guide on Data Analysis. Bookdown, 2020. URL: https://bookdown.org/mike/data_analysis/.
11. Аналітичний звіт «Індекс конкурентоспроможності міст 2019/2020». Детальна інструкція щодо підходу до збору та обробки даних для складання Індeksu конкурентоспроможності міст 2019-2020. URL: <https://cutt.ly/QekbZJJz>.
12. Аналітичний звіт за результатами експертного опитування «Корупція в Україні 2023: погляд та оцінки експертів». URL: <https://cutt.ly/Tekm0yKz>
13. Глосарій термінів національної моделі статистичного виробництва в органах державної статистики. URL: https://ukrstat.gov.ua/metod_polog/glos_GSBPM.pdf.
14. Єрмаченко В. Є., Прокопович С. В. Проблема визначення вагових коефіцієнтів для побудови рейтингу наукової діяльності вищих навчальних закладів України. Економіка та управління національним господарством. URL: <https://cutt.ly/Xekb78fv>.
15. Індекс Європейського економічного поступу регіонів України 2014 – 2019. Поліський фонд міжнародних та регіональних досліджень. URL: <https://cutt.ly/Eekb2TuQ>.
16. Індекс майбутнього (Індекс добробуту дітей), 2023. Фондація Олени Зеленської, Київська Школа Економіки. URL: <https://cutt.ly/qrl0Aeg6>.
17. Інтерактивна візуалізація за результатами соціологічних опитувань «Стан корупції в Україні: сприйняття, досвід, ставлення», проведених у період 2007 – 2024 років. URL (дані з <https://web.archive.org/>): <https://cutt.ly/ArRwldhx>.
18. Ковтун Н. В., Фаталієва А.-Н. Я. Нові тенденції у доказовій статистиці: проблеми імпутації даних. Статистика України. 2019. № 4. URL: <https://cutt.ly/peknJcvT>.
19. Марець О.Р., Вільчинська О.М. Теоретичні питання побудови інтегральних індикаторів. URL: <https://cutt.ly/Sekn0yB8>.
20. Методика експертного опитування щодо оцінки рівня корупції в Україні. URL: <https://cutt.ly/felAlkUD>.
21. Методика стандартного опитування щодо корупції в Україні (у редакції наказу НАЗК від 25.06.2024 №168/24). URL: <https://cutt.ly/zrE61kDK>.
22. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджені наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 № 1277. URL: <https://cutt.ly/nekbBrom>.
23. Основи моделювання ринкових ситуацій / за заг. ред. В. Ю. Коцюбинського. Навчальний посібник. URL: <https://cutt.ly/YekntQLh>.
24. Результати діяльності НАЗК: Повні перевірки декларацій; Контроль щодо повноти заповнення декларацій. Вебсайт НАЗК. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/category/monitoring-diyalnosti-nazk/>.
25. Результати соціологічних досліджень за Методикою стандартного опитування щодо корупції в Україні, проведені у 2021-2024 роках. URL: <https://cutt.ly/SelAzcNd>.